

มิเชล ฟูโก้และอนุรักษนิยมใหม่

ธเนศ วงศ์ยานนาวา

"ไม่มีปัญญาชนคนใดที่ไม่เป็นซ้าย" คำกล่าวนี้จะ เป็นการให้ภาพและบรรยากาศของปัญญาชนในช่วงก่อนทศวรรษที่ 1960 ได้เป็นอย่างดี เพราะตั้งแต่ต้นศตวรรษที่ยี่สิบเป็นต้นมา ปัญญาชนในประเทศตะวันตกจำนวนมากได้เข้าร่วมกับขบวนการฝ่ายซ้าย ดังจะ เห็นได้จากตัวอย่างของข้าราชการระดับสูงของสหราชอาณาจักรอังกฤษ ถูกจับได้ในช่วง ทศวรรษที่ 1970 ว่ากระทำจารกรรมหรือเป็นสายลับให้กับสหภาพโซเวียต เป็นบุคคลที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมและการศึกษาในระดับสูง บุคคลเหล่านี้เข้าร่วมกับขบวนการฝ่ายซ้ายด้วยความชื่นชมในอุดมการณ์สังคมนิยมในช่วงทศวรรษที่ 1930 ปรากฏการณ์เหล่านี้ จะเป็นสิ่งที่ไม่แปลกนักสำหรับบรรยากาศในสมัยนั้นที่อุดมการณ์สังคมนิยมยังเป็นที่ยอมรับของปัญญาชนและผู้ที่มีการศึกษาดี ๆ ทั้งหลาย แต่ปรากฏการณ์แบบนี้จะเป็นเรื่องที่ย้อนแย้งแปลกสำหรับปัญญาชนในสมัยหลังทศวรรษที่ 1960 เพราะปัญญาชนจำนวนมากได้ถอนตัว แปรพักตร์จากขบวนการฝ่ายซ้ายหรือไม่ก็ลดความเชื่อมั่นในอุดมการณ์ฝ่ายซ้ายลง เช่น Irving Kristol, Leszek Kolakowski, Claude Lefort, Cornelius Castoriadis¹ หรือแม้กระทั่ง Jean - Paul Sartre เองในบั้นปลายชีวิตของเขาก็ได้ถอนตัวออกจากกิจกรรมของพรรคคอมมิวนิสต์ฝรั่งเศส แต่ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่าปัญญาชนเหล่านี้จะทิ้งอุดมการณ์ฝ่ายซ้ายและเปลี่ยนไปหาอุดมการณ์ฝ่ายขวา แต่ปัญญาชนเหล่านี้เห็นว่าอุดมการณ์ฝ่ายซ้ายมิได้ให้ผลลัพธ์เช่นที่ได้ออกภาพไว้ การหันไปสู่อุดมการณ์แบบอนุรักษนิยมในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมานี้ อาจจะทำให้กล่าวได้ว่า "ไม่มีปัญญาชนคนใดที่ไม่เป็นขวา"

ไม่เพียงแต่จะ เกิดวิกฤตในแนวความคิดของฝ่ายซ้ายจนปัญญาชนฝ่ายซ้ายลดความเชื่อมั่นในอุดมการณ์ของตนลงเท่านั้น แต่ยังเกิดวิกฤตในแนวความคิดเสรีนิยมด้วย นับตั้งแต่เมื่อเกิดสงครามโลกครั้งที่หนึ่งด้วยซ้ำ ความหวังและอุดมคติทั้งหลายของพวกเขาเสรีนิยมที่ได้เคยบรรยายถึงความเจริญรุ่งเรือง ความสงบสุข ความยุติธรรม ฯลฯ ก็ได้พังทลายหายไปเป็น ฝ่ายเสรีนิยมที่จะต้องเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นทั้งก่อนและหลังสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง ปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำและการเกิดขึ้นของลัทธิฟาสซิสต์ในยุโรปภายหลังสงครามโลก และสงครามโลกครั้งที่สองที่เกิดขึ้นในอีก 20 ปีต่อมา บรรยากาศเหล่านี้ล้วนแต่ทำให้ความหวังของพวกเขาเสรีนิยมเลือนลางหายไป ในขณะที่อุดมการณ์ฝ่ายซ้ายได้บรรลุถึงความเป็นจริงด้วยการปฏิวัติรัสเซีย หลังสงครามโลกครั้งที่หนึ่งฝ่ายซ้ายทั้งหลายจึงอยู่ในสภาวะซบเซาหม่นหมอง ตรงกันข้ามกับฝ่ายเสรีนิยมที่เริ่มตั้งข้อสงสัยไม่แน่ใจว่าโครงการที่พวกเขาได้ออกภาพไว้จะนำความก้าวหน้ามาสู่มนุษยชาติจริงหรือไม่ มนุษย์สามารถที่จะบรรลุถึงวุฒิภาวะแห่งการใช้เสรีภาพและการตัดสินใจของตนเองได้อย่างไรในขณะที่รัฐประชาชาติก็ได้พัฒนาตัวเองอย่างสมบูรณ์แบบและองค์กรต่าง ๆ ของรัฐก็ได้ขยายตัวเข้าไปมีบทบาทอยู่ในปริณิณผลของปัจเจกชนมากขึ้น ชีวิตของปัจเจกชนทั้งหลายกลายเป็นเรื่องสาธารณะมากขึ้น ความเป็นส่วนตัวกลับลดลง ชัดกับอุดมคติของความคิดเสรีนิยม ปฏิกริยาที่เกิดขึ้นต่อสภาพดังกล่าวจึงทำให้มีการหันกลับไปยึดถึงความสำคัญของความสัมพันธ์ส่วนตัว ชีวิตส่วนตัว ดังจะ เห็นได้จากงานของ E.M. Forster และ

นำเสนอในการอภิปรายเรื่อง "การนำมิลลิอัน ๆ มาศึกษาประวัติศาสตร์" ๓ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 30 มีนาคม 2531 ผู้เขียนขอขอบคุณอาจารย์ ชัยวัฒน์ สกานันท์ และอาจารย์สุวิมล รุ่งเจริญ ซึ่งได้ช่วยอ่านและวิพากษ์วิจารณ์ร่างบทความชิ้นนี้

กลุ่ม Bloomsbury เป็นต้น² ภายใต้สภาพการณ์ดังกล่าว เสรีนิยมจึงยังคงจะอยู่ในสภาวะของการเสื่อมถอย ความเชื่อมั่นและศรัทธาที่เสรีนิยมเคยได้รับก็กลับกลายเป็นเรื่องไม่มั่นใจและข้อสงสัยที่มีแต่จะเพิ่มมากขึ้น อย่างไรก็ตาม สถานการณ์ของเสรีนิยมจะกลับดีขึ้นเมื่อสงครามโลกครั้งที่ 2 สิ้นสุดลง ความหวังในสังคมที่ยิ่งใหญ่จะฟื้นคืนชีพอีกครั้งหนึ่ง ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจตลอดจนพัฒนาการทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เข้ามาแสดงอำนาจอย่างเด่นชัดในช่วงสงครามโลกครั้งที่สองนั้น ได้สร้างความหวังให้แก่เสรีนิยมในการที่จะบรรลุถึงอุดมคติทั้งหลาย แต่ในที่สุดพวกเสรีนิยมก็ต้องประสบกับความผิดหวัง เหมือนกับพวกฝ่ายซ้ายเพราะอุดมคติและโครงการต่าง ๆ เหล่านั้นมิได้เป็นไปตามความคาดหมาย

ทางคดเคี้ยวซ้าย - วิกฤตอันตรายเสรีนิยม - ชื่นชมอนุรักษนิยมทางสายตรง

สงครามโลกครั้งที่สองจะเป็นบทเรียนที่สำคัญยิ่งแก่ขบวนการฝ่ายซ้ายเพราะอุดมการณ์การปฏิวัตินั้นถูกทรยศ ถูกหักหลังโดยผู้นำสังคมนิยมทั้งในเรื่องของการเมืองภายในและการเมืองระหว่างประเทศ สนธิสัญญาที่เยอรมันและสหภาพโซเวียตทำไว้ในปี 1939 ก่อนสงครามโลกครั้งที่สองอุบัติขึ้นเล็กน้อยนั้นจะเป็นบทเรียนอันสำคัญยิ่งแก่ขบวนการฝ่ายซ้าย ทั้งนี้ก็เพราะว่าถ้าไม่มีสนธิสัญญานั้น สงครามโลกครั้งที่สองอาจจะไม่เกิดขึ้นและนั่นก็หมายความว่าประชาชนจำนวนมากในยุโรปคงจะไม่ต้องเดือดร้อนล้มตายกันไปเป็นจำนวนมาก ความชั่วร้ายของลัทธิสตาลินจะปรากฏให้เห็นเด่นชัดนอกเหนือไปจากการยุติกับลัทธิฟาสซิสต์ เมื่อมีการประกาศความชั่วร้ายของสตาลิน (de-stalinization) ในการประชุมคองเกรสของพรรคคอมมิวนิสต์โซเวียตในเดือนกุมภาพันธ์ปี 1956 และในปีเดียวกันนั้นเองสหภาพโซเวียตก็ได้ส่งกองทัพเข้าไปในประเทศสังคมนิยมฮังการี ซึ่งการกระทำดังกล่าวนำความแตกแยกมาสู่ขบวนการฝ่ายซ้าย ฝ่ายซ้ายจำนวนมากรวมทั้งพรรคคอมมิวนิสต์ส่วนใหญ่ในยุโรปได้เริ่มแสวงหาแนวทางใหม่ที่ไม่ว่าจำเป็นจะต้องดำเนินตามแนวทางโซเวียต เช่น มาอืสม์ (Maoism) ซึ่งจะเป็นแนวทางที่ท้าทายและโค่นล้มอย่างมากรวมทั้งขบวนการซ้าย ประจวบกับความขัดแย้งระหว่างจีนและโซเวียตในขณะนั้นทวีความรุนแรงขึ้น อุดมการณ์ฝ่ายซ้ายแบบใหม่ ๆ จึงเป็นที่ต้องคาดหมายแก่บรรดา ปัญญาชนรุ่นเยาว์จำนวนมากที่มีแต่ความผิดหวังจากท่อยุคอย่างโซเวียตแทนที่พรรคจะเป็นผู้นำให้แก่ขบวนการฝ่ายซ้ายกลับกลายเป็นนักปรัชญาอย่าง Herbert Marcuse ที่เข้ามาเป็นผู้นำทางปัญญาให้กับขบวนการฝ่ายซ้ายแทน

จำนวนของชายหนุ่มนั้นจะเจริญเติบโตขึ้นมาพร้อม ๆ กับการเจริญเติบโตของวัยรุ่นยุคเบบี้บูม (baby boom generation) ตัวแปรทางด้านประชากรตัวนี้จะเป็นตัวสร้างความปั่นป่วนให้กับสังคมตะวันตกในช่วงทศวรรษที่ 1950 และ 1960 เป็นอย่างมาก ทั้งนี้ก็เนื่องจากนักศึกษาและปัญญาชนรุ่นเยาว์ทั้งหลายได้ทำการประท้วงต่อต้านและไม่ยอมรับค่านิยมและโครงสร้างรากฐาน (establishment) ทั้งหลายของสังคมที่บรรดาผู้อาวุโสในสังคมยอมรับเป็นมรดกตกทอดกันมา โดยเฉพาะสิ่งที่เรียกขานกันนั้นสังคมว่าเป็น "อำนาจที่ชอบธรรม" (authority) การปฏิเสธอำนาจที่ชอบธรรมดังกล่าวนี้หมายถึงการปฏิเสธ สถาบันต่าง ๆ ของสังคมไม่ว่าจะเป็นสถาบันทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และโดยเฉพาะอย่างยิ่งสถาบันครอบครัว สถาบันครอบครัวได้รับการวิพากษ์วิจารณ์อย่างหนักว่าเป็นสถาบันที่มีส่วนรับผิดชอบต่อหายนะที่เกิดขึ้นทั้งหลายในสังคม เช่น ความผิดของบิดามารดาที่เข้าร่วมกับฟาสซิสต์ในช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง ความผิดของบิดามารดาในฐานะที่มีส่วนสนับสนุนการทำสงครามในเวียดนาม สงครามที่รัฐบาลอเมริกันกล่าวว่าไม่ควรเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับเวียดนาม สงครามที่รัฐบาลอเมริกันบอกว่ากำลังจะชนะสงครามแต่ถูกรุกอย่างหนักในครุฑเทศ (Tet offensive) ในปี 1968

เหตุการณ์ต่าง ๆ เหล่านี้แสดงให้เห็นถึงลักษณะอันหน้าไหว้หลังหลอกของโครงสร้างรากฐานทั้งหลาย จุดเปลี่ยนในสังคมเวียดนามในปี 1968 ได้ทำให้อุปสรรคที่สะสมกันมานานนับสิบปีกลายเป็นสงครามภายในสหรัฐอเมริกา และรวมไปถึงประเทศอื่น ๆ เช่น ฝรั่งเศส เยอรมัน เป็นต้น ปี 1968 จึงเป็นปีที่ทำลายความหวังของนักอุดมคติทั้งหลาย ทั้งชายและสาวที่ได้ลี้ภัยจากเจตนารมณ์อันบริสุทธิ์ในปี 1968 เป็นปีที่แยกอดีตและปัจจุบันออกจากกัน และเป็นปีที่เปลี่ยนโฉมหน้าสังคมการเมืองยุคปัจจุบัน ทั้งนี้เพราะในปี 1968 มีเหตุการณ์ที่ไม่เพียงแต่สิ้นสะเทือนความคิดของเสรีนิยมที่โด่งดังแล้วเท่านั้น 1968 ยังเป็นปีที่สิ้นสะเทือนขบวนการฝ่ายซ้ายเป็นอย่างมาก ซึ่งก็คือการรุกรานเชกโกสโลวาเกียโดยสหภาพโซเวียต การปฏิเสธของพรรคคอมมิวนิสต์ที่จะให้การสนับสนุนขบวนการ และการก่อการขบถของนักศึกษาที่เข้าเรียนมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ในยุโรปตะวันตกและสหรัฐอเมริกา

ปฏิกริยาที่เกิดขึ้นต่อการขบถและการยึดมหาวิทยาลัยของนักศึกษาทำให้เกิดปัญหาชนและอาจารย์มหาวิทยาลัยฝ่ายเสรีนิยมและอนุรักษ์นิยมจำนวนมากรู้สึกถึงภัยคุกคามที่เกิดขึ้นจากแนวความคิดฝ่ายซ้ายว่าจะเป็นการบ่อนทำลายสถาบันการศึกษาที่เข้าเหตุผลในการโต้แย้งขบถปัญหามากกว่าการใช้กำลังและความรุนแรงที่ได้รับการสนับสนุนจากนักคิดฝ่ายซ้าย แนวความคิดที่ปฏิเสธสังคมของฝ่ายซ้ายตลอดจนความพยายามที่จะสร้างกระแสวัฒนธรรมที่แตกต่างไปจากเดิมนั้นก็เป็นสิ่งปัญหาชนจำนวนมากต่อต้าน ปัญหาชนหรือนักวิชาการฝ่ายเสรีนิยมและอนุรักษ์นิยมตามมหาวิทยาลัยทั้งหลายเห็นว่าค่านิยมตลอดจนวัฒนธรรมที่เป็นมรดกตกทอดกันมานั้นยังคงเป็นสิ่งที่ดีควรได้รับการจรรโลงต่อไป ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของเสรีนิยมและอนุรักษ์นิยมที่จำเป็นจะต้องลุกขึ้นมาต่อต้านแนวทางของพวกฝ่ายซ้ายเพื่อที่จะทำให้สังคมเป็นระเบียบเรียบร้อยและมีความมั่นคงสืบต่อไป ความล้มเหลวในการที่จะบรรลุสังคมอุดมคติอันเจริญรุ่งเรืองทั้งหลายนี้ไม่ได้เกิดจากความชั่วร้ายของค่านิยมและวัฒนธรรมของสังคม แต่เกิดขึ้นจากความผิดพลาดในการวิเคราะห์ปัญหาและมีความเชื่อมั่นในประสิทธิผลของรัฐบาลจนเกินไป จากประสบการณ์ของปัญหาชนที่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมกับรัฐบาลในการวางแผนและแก้ไขปัญหาดัง ๆ ทำให้เขาเหล่านั้นรู้ว่าโครงการต่าง ๆ ที่เสนอไปนั้นเป็นโครงการที่ลุ่มลึกและซับซ้อนหลาย ๆ อย่างนั้นก็ไปขัดกับผลประโยชน์ของใครบางคนเข้าทำให้โครงการเหล่านั้นต้องประสบกับความล้มเหลวในที่สุด³

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาพวกเสรีนิยมพยายามที่จะแก้ไขปัญหาดัง ๆ จากแง่มุมทางการเมือง มองทุกสิ่งทุกอย่างเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับสาธารณะและเป็นเรื่องที่จะต้องทำให้เป็นการเมือง (politicized) ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นก็คือการเปิดโอกาสให้รัฐเข้ามายุ่งเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ที่สมควรแต่จะเป็นเรื่องส่วนตัวเท่านั้น เช่น กิจกรรมทางเศรษฐกิจ การเลี้ยงดูเด็ก เป็นต้น แต่สิ่งที่ประจักษ์ก็คือความล้มเหลว ทั้งนี้ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา แนวความคิดแบบเคนเซียนนิสต์ (Keynsianism) และหลัง - เคนเซียนนิสต์ (post - Keynsianism) หรือแนวทางของรัฐแบบพ่อบ้าน (Paternalistic state) กิดขึ้นทำให้ความอุปถัมภ์แก่ลูก ๆ ในทุก ๆ เรื่องนั้น ล้วนแล้วแต่แสดงให้เห็นว่าโครงการต่าง ๆ ที่รัฐบาลลงทุนช่วยเหลือประชาชนไปนั้นเป็นการเสียเงินเสียทองโดยเปล่าประโยชน์ ประชาชนไม่ได้รับประโยชน์อย่างแท้จริง ประโยชน์กลับไปอยู่ที่ข้าราชการตลอดจนปัญญาชน ผู้ชำนาญการที่พยายามผลักดันโครงการหรือเข้ามาบริหารโครงการเหล่านี้ โดยบุคคลเหล่านี้จะได้ผลประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมจากโครงการเหล่านี้ทั้งที่เป็นตัวเงินและเกียรติยศ⁴ นอกจากนี้การใช้จ่ายเงินในโครงการที่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์เหล่านี้ยังทำให้เกิดวิกฤตการณ์ทางการเงินแก่รัฐบาลอีกด้วย แต่ทางรัฐบาลเองก็จำเป็นต้องแบกรับภาระต่าง ๆ เหล่านี้ไว้ทั้งหมดก็เพราะรัฐบาลต้องการรักษาความชอบธรรมในการปกครองด้วยความสามารถที่จะตอบสนองข้อเรียกร้อง

ร้องและต้องการของประชาชนที่กดดันให้รัฐบาลต้องรับภาระอันนี้ ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนถูกชี้นำให้คิดภายใต้กรอบความคิดของ เสรีนิยมที่สนับสนุนโดยปัญญาชนที่ต้องการขยายฐานอำนาจของตัวเองออกไปโดยเสนอให้รัฐบาลแบกรับหน้าที่ที่จำเป็นจะต้องตอบสนองความต้องการของประชาชน (ซึ่งก็เปลี่ยนแปลงไปตลอดและยากที่จะมีที่สิ้นสุดด้วย) สำหรับบ้านสภายของพวกอนุรักษนิยมเห็นว่ารัฐบาลไม่ควรเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับกิจกรรมชนิดต่าง ๆ ของประชาชนยกเว้นแต่เรื่องของความมั่นคงแห่งชาติและการบังคับบัญชากฎหมายเท่านั้นส่วนเรื่องอื่น ๆ นั้นควรจะปล่อยให้เป็นเรื่องของโลกของตลาด⁵

อนุรักษนิยมใหม่ - เสรีนิยมใหม่ - ขวาใหม่

แม้ปัญหาที่สะสมมาจนถึงปี 1968 จะทำให้ปัญญาชนเสรีนิยมและฝ่ายซ้ายจำนวนมากกลายเป็นปัญญาชนอนุรักษนิยมผู้นำความคุ้มครองสถาบันหลัก ๆ ของสังคม แทนที่จะเป็นหัวปากขีวจิตรอย่างที่เคยเป็นมา แต่ปัญญาชนอนุรักษนิยมเหล่านี้ก็มีแนวความคิดที่แตกต่างไปจากอนุรักษนิยมรุ่นเก่าหรือแม้แต่คนหนุ่มอนุรักษนิยมรุ่นด้วยตนเอง ความแตกต่างหลากหลายทางความคิดนี้ขึ้นอยู่กับต้นตอหรือรากฐานทางความคิดที่แต่ละคน เลือกสรรมาสนับสนุนความคิดของตน เช่น บางคนรับความคิดของ Friedrich A. Von Hayek บางคนใช้ความคิดของ Leo Strauss หรือ Robert Nozick เป็นต้น ทำให้เกิดเป็นกลุ่มต่าง ๆ ที่มีชื่อเรียกขานต่างกันออกไป ได้แก่ อนุรักษนิยมใหม่ ขวาใหม่ เสรีนิยมใหม่ นอกจากนี้ป้ายชื่อของกลุ่มเหล่านี้ยังถูกเรียกสลับกันไปมาจนทำให้เกิดความสับสนอยู่เป็นประจำอีกด้วย

ตลาดเป็นเกณฑ์ที่ทำให้เราสามารถแบ่งแยกพวกขวาใหม่ออกจากพวกขวาเก่า ซึ่งเน้นถึงความสำคัญของประเพณีและลำดับชั้น (hierarchy) ของมนุษย์ แต่แนวความคิดเรื่องตลาดเพียงประการเดียวยังไม่สามารถทำให้เรามองเห็นภาพความแตกต่างระหว่างกระแสอนุรักษนิยมหรือขวาใหม่แบบต่าง ๆ ที่มีอยู่อย่างหลากหลายได้ แม้ว่าในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาบรรดาภาคราชการและทิศทางการเมืองในประเทศตะวันตกต่าง ๆ จะมุ่งไปสู่แนวความคิดอนุรักษนิยมหรือฝ่ายขวา แต่บรรดาแนวความคิดเหล่านี้ก็ยังไม่มีความเป็นเอกภาพ นอกจากจะยังไม่มีความเป็นเอกภาพในแนวความคิดของพวกนี้แล้ว ลักษณะความเป็นขวาและอนุรักษนิยมในแต่ละประเทศก็มีความแตกต่างกันออกไป เช่น ในฝรั่งเศสฝ่ายขวาใหม่เป็นพวกที่เน้นถึงความสำคัญของเชื้อชาตินิยม (Racism) และมีลักษณะเป็นฟาสซิสต์อย่างมาก ซึ่งในอังกฤษและสหรัฐอเมริกาเรียกพวกนี้ว่าเป็นพวกกลุ่มขวาจัด⁷ ด้วยเหตุนี้ฝ่ายขวาใหม่และอนุรักษนิยมใหม่จึงมีด้วยกันหลายแบบโดยมีชื่อที่เรียกขานแตกต่างกันออกไป เช่น อนุรักษนิยมใหม่ (Neo - Conservation) เสรีนิยมใหม่ (Neo - Liberalism) โดยแนวความคิดเหล่านี้สามารถเรียกรวม ๆ กันได้ว่าเป็นขวาใหม่ อย่างไรก็ตามแนวความคิดขวาใหม่มิได้เกิดขึ้นจากกระแสความคิดใดความคิดหนึ่งที่กล่าวมาแล้วข้างต้นโดยเฉพาะ หากแต่เกิดขึ้นโดยอาศัยพื้นฐานจากทั้งสองแนวความคิดรวมกัน⁸

ถ้าจะพิจารณาแนวความคิดหลัก ๆ ในรูปแบบเชิงอุดมคติ (idea type)⁹ อาจจะสามารถกล่าวได้ว่าเสรีนิยมใหม่นำให้ความสำคัญแก่ (1) บังเจกชน (2) เสรีภาพในการเลือก (3) การจำกัดบทบาทของรัฐให้น้อยที่สุด ในขณะที่แนวอนุรักษนิยมใหม่ให้ความสำคัญแก่ (1) ชาติ (2) ลำดับชั้นและการอยู่ภายใต้กติกา (3) สังคมที่มีระเบียบวินัย (4) อำนาจนิยมทางสังคม (social authoritarianism) (5) รัฐบาลที่เข้มแข็ง

จากรูปแบบอุดมคตินี้จะเห็นได้ว่าแนวความคิดทั้งสองนี้มีความขัดแย้งกันอยู่โดยพื้นฐาน เช่น ชาติกับปัจเจกชน สังคมตลาด และสังคมที่มีระเบียบวินัย เป็นต้น นอกจากนั้นการแบ่งรูปแบบในอุดมคติแบบนี้ดูเหมือนจะทำให้เสรีนิยมใหม่และอนุรักษนิยมใหม่แยกจากกันอย่างเด็ดขาด แต่ในความจริงแล้วปัญญาชนที่เป็นอนุรักษนิยมใหม่จริง ๆ ก็มีได้มีองค์ประกอบทางความคิดที่ตายตัวตามลักษณะรูปแบบเชิงอุดมคติข้างต้น ตัวอย่างที่ชัดเจนได้แก่ นักอนุรักษนิยมใหม่ในสหรัฐอเมริกาอย่าง Daniel Bell¹⁰ ที่บวารถตัวเองว่าเป็นเสรีนิยมทางการเมือง เป็นอนุรักษนิยมในทางวัฒนธรรมและเป็นสังคมนิยมในทางเศรษฐกิจ¹¹ ในขณะที่ทั้งสามแนวความคิดนี้ขัดแย้งกันโดยสิ้นเชิง ดังนั้นถ้าปัญญาชนคนใดเอาแนวความคิดทั้งสามมารวมไว้ด้วยกันก็แสดงให้เห็นถึงความคิดที่ไม่เป็นเอกภาพ? การพิจารณาความคิดของปัญญาชนแต่ละคนภายใต้กระแสธารของความคิดใดความคิดหนึ่งนั้นอาจจะเป็นการให้ภาพที่ถูกต้องตามมาตรฐานแห่งภูมิปัญญาของปัญญาชน แต่โดยทั่วไปแล้วความคิดของปัญญาชนแต่ละคนนั้นยากที่จะกำหนดตายตัวว่าเป็นสำนักอะไร โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้างานเหล่านั้นครอบคลุมระยะเวลาที่ยาวนานและเกี่ยวข้องกับเรื่องราวต่าง ๆ มากมาย ดังนั้นคำบรรยายเกี่ยวกับตัวเองในแง่มุมต่าง ๆ ของเบลล์จึงจะเป็นการบรรยายที่ทำให้เห็นภาพของปัญญาชนฝ่ายอนุรักษนิยมใหม่ได้อย่างเด่นชัด เพราะประเด็นที่พวกปัญญาชนอนุรักษนิยมใหม่ให้ความสำคัญนั้นครอบคลุมเรื่องราวต่าง ๆ ตั้งแต่เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ไปจนถึงเรื่องของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ¹² สภาพการดังกล่าวจึงเป็นเหตุให้การหาข้อสรุปเกี่ยวกับคำว่า "อนุรักษนิยมใหม่" เป็นไปได้ยาก

ความยุ่งยากและสับสนของความคิดอนุรักษนิยมใหม่นี้ทำให้เกิดทำให้ปัญญาชน และ นักวิชาการทั้งหลายหยุดหาข้อสรุปหรืออธิบายคุณลักษณะของความเป็นอนุรักษนิยมใหม่ ทั้งนี้ก็เนื่องจากการแสวงหาคำจำกัดความ การอธิบายถึงลักษณะที่สำคัญ ๆ ของประเด็นที่นักวิชาการหรือปัญญาชนสนใจปรากฏเห็นและเข้าใจอย่างเด่นชัดนั้นเป็นหัวใจของการดำรงชีพของอาชีพปัญญาชน เพราะนั่นหมายความว่าแสดงความสามารถทางภูมิปัญญาผ่านการตีพิมพ์ผลงานของตน อาจจะเป็นบทความสั้นหนึ่งบท หรือตำราสักหนึ่งเล่ม ผลที่ตามมาคือการได้รับการอ้างอิงหรือวิพากษ์วิจารณ์ต่อไปและนั่นก็หมายความว่าศักดิ์ศรี ตลอดจนการยอมรับใน "วงการ" อันเป็นการทำให้การผลิตความรู้ของปัญญาชนนั้นเสร็จสมบูรณ์ ตัวอย่างที่เด่นชัดก็คือ Peter Steinfels¹³ ที่แสดงความกล้าหาญชาญชัยในการที่จะชี้ให้เห็นถึงคุณสมบัติที่สำคัญ ๆ ของอนุรักษนิยมใหม่ในสหรัฐอเมริกาถ้าประการด้วยกันคือ¹⁴

(1) พวกอนุรักษนิยมใหม่เห็นว่าปัญหาที่โลกตะวันตกกำลังประสบอยู่นี้ก็คือปัญหาเรื่องวิกฤตการณ์ของอำนาจอันชอบธรรม (authority) สถาบันปกครองทั้งหลายสูญเสียความชอบธรรม ความมั่นคงของผู้นำค้อย ๆ เท็ดเดย์ไฮป เสถียรภาพทางสังคมและอารยธรรมเสรีนิยม อันเป็นมรดกตกทอดมานั้นถูกทำลายและตกอยู่ในอันตราย

(2) ปัญหาหลักของวิกฤตการณ์ในยุคปัจจุบันก็คือปัญหาวิกฤตการณ์ทางวัฒนธรรม เรื่องราวต่าง ๆ จึงเป็นปัญหามานะเรื่องของค่านิยม ศีลธรรม และทำที่ที่เรามือปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ พวกอนุรักษนิยมใหม่แตกต่างจากพวกฝ่ายซ้ายในแง่ที่ว่าพวกอนุรักษนิยมใหม่คิดว่าที่ผ่านมามีการแก้ไขปัญหาดังกล่าวต่าง ๆ นั้นได้ดำเนินการไปอย่างดี ปัญหาอยู่ที่ว่าเราขาดความเชื่อมั่นในความเชื่อของเรา ตลอดจนถึงศีลธรรมและทำที่ของเราต่อปัญหานั้น ๆ ในแง่นี้พวกอนุรักษนิยมใหม่จะเหมือนกับพวกเสรีนิยมและราศีคาลที่ให้ความสนใจต่อวิกฤตการณ์ในเรื่องวัฒนธรรมและอำนาจที่ชอบธรรม แต่พวกอนุรักษนิยมใหม่ได้โยนความผิดทั้งหมดเหล่านี้ให้กับระบบทุนนิยม ในทางตรงกันข้ามฝ่ายอนุรักษนิยมนั้นเห็นว่าพวกปัญญาชนเสรีนิยมและราศีคาลนี้เองที่พยายามสร้างกระแสวัฒนธรรมที่เป็นปฏิปักษ์ (adversary culture, counter - culture) ขึ้นมาบ่อนทำลายอารยธรรมตะวันตกโดยเฉพาะอย่างยิ่งวัฒนธรรมกระฎุมพี

(3) พวกอนุรักษนิยมใหม่เห็นว่ารัฐบาลนั้นต้องตกอยู่ในฐานะผู้รับเคราะห์ที่จะต้องคอยแบกรับภาระต่อกิจกรรมสาธารณะทั้งหลายไว้มากจนเกินไปกว่าความสามารถของรัฐบาล ผลที่ตามมาคือความล้มเหลวและการเสื่อมศรัทธาของประชาชนที่มีต่อรัฐบาล การที่รัฐบาลต้องแบกรับภาระในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้มากจนเกินไปนั้นเกิดขึ้นประการแรกจากจิตใจที่ตึงตังแต่ไร้เพียงสาของปัญญาชนเสรีนิยมในการแก้ปัญหา ปัญญาชนเหล่านี้มีความรู้สึกที่ไวต่อปัญหาสังคมต่าง ๆ และมีความมั่นใจตลอดจนมองว่าปัญหาสังคมต่าง ๆ เหล่านี้สามารถแก้ไขให้ลุล่วงไปได้แม้ว่าโครงการในการแก้ปัญหาเหล่านี้จะเป็นสิ่งยากเย็นแสนเข็ญ แต่ปัญญาชนเสรีนิยมก็ยังคงมองโลกในแง่ดี ประการที่สอง พวกปัญญาชนเสรีนิยมนี้ทำให้ความสนใจต่อปัญหาของชนชั้นที่ยากจนจนไม่มีใครเหลียวแล (under class) ปัญญาชนเหล่านี้พยายามที่จะ เสนอโครงการความช่วยเหลือต่าง ๆ โดยหวังว่าสภาพภาพของคนเหล่านี้จะดีขึ้น อย่างไรก็ตามพวกอนุรักษนิยมใหม่กลับมีความเห็นว่าพวกที่ยากจนอยู่นี้อาจจะเป็นพวกที่ไม่มีความรับผิดชอบหรืออีกนัยหนึ่งก็คือพวกไม่เอาถำซึ่งก็อาจจะเกิดขึ้นจากทั้งทางด้านทัศนกรรมและการเลี้ยงดูก็ได้ แต่ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นก็คือคนเหล่านั้นนั้นยากที่จะเยียวยาแก้ไข ปัญหาประการที่สามก็คือความต้องการที่จะให้มีความเท่าเทียมกันในทุก ๆ ประเด็นไม่ว่าจะเป็นเรื่องทางกฎหมาย การเมือง ตลอดจนไปถึงความเท่าเทียมกันทาง เศรษฐกิจสังคม และสุดท้ายก็คือว่าแนวความคิดต่าง ๆ เหล่านี้มันถูกนำเสนอเข้าสู่รัฐบาลโดยปัญญาชนฝ่ายเสรีนิยม

(4) พวกอนุรักษนิยมใหม่จึงมีความเห็นว่าในวิกฤตการณ์แบบนี้รัฐบาลไม่ควรจะต้องแบกรับภาระมากมายขนาดนี้รัฐบาลควรได้รับการปกป้องจากการ เรียกร้องและโจมตีจากฝ่ายต่าง ๆ ประชาชนจึงควรจะต้องพอใจและอยากได้รัฐบาลที่เขาถืออยู่ ไม่ควรจะต้องเรียกร้องสิ่งนั้นสิ่งนี้อ่างมากมาย สิ่งที่ประชาชนควรทำอย่างยั่งยืนก็คือการลดความคาดหวังที่มีต่อรัฐบาล

(5) การสร้างความเป็นปึกแผ่นและมีเสถียรภาพของสังคมตะวันตกจะเป็นสิ่งที่ยังไม่เพียงพอสำหรับพวกอนุรักษนิยมใหม่แต่ยังต้องรวมไปถึงสังคมระดับนานาชาติด้วย ทั้งนี้ค่านิยมของอารยธรรมตะวันตกนั้นกำลังตกต่ำและถูกคุกคามโดยภัยคอมมิวนิสต์และ ประเทศโลกที่สาม ประเทศตะวันตกทั้งหลายจึงควรผนึกกำลัง เพื่อที่จะทำให้อารยธรรมตะวันตกได้รับการฟื้นฟูและ เข้มแข็งดัง เช่นในอดีตกาล

แต่การวิเคราะห์ของสตีลเพลนั้นจะไม่เป็นที่ยอมรับของนักอนุรักษนิยมใหม่อย่าง Irving Kristol ที่เห็นว่าการอธิบายถึงลักษณะของอนุรักษนิยมในรูปแบบ ของชวบนการนั้นเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง อนุรักษนิยมใหม่ในสหรัฐอเมริกาไม่เคยจัดตั้งองค์กร ไม่เคยมีโครงการที่มีเป้าหมายอะไรร่วมกัน พวกอนุรักษนิยมใหม่นั้นเจอกันก็แค่จะเถียงกัน¹⁵ นอกจากนั้นแล้วยังมีปัญญาชนเป็นจำนวนมากไม่ว่าจะเป็น Daniel Bell, Daniel P. Martin Lipset ฯลฯ ที่ไม่ยอมรับชื่ออนุรักษนิยมใหม่ซึ่งพวกสังคมนิยม อย่าง Michael Harrington เป็นผู้นำนามาให้คนที่ยอมรับในการใช้ชื่อที่ว่านี้ก็มีแต่เพียง เออร์วิง คริสตอล เท่านั้น¹⁶ นอกจากนี้เราเห็นว่าอนุรักษนิยมใหม่ไม่ใช่เป็นเรื่องของสกุลทางความคิดแต่เป็นวิถีคิด (mode of thought) ที่มีลักษณะเด่น ๆ ก็คืออนุรักษนิยมใหม่นั้นเกิดมาจากพวกนักวิชาการและปัญญาชนที่มีได้คาบอดหลงไหลได้ปลื้มกับแนวความคิดเสรีนิยมอีกต่อไป พวกอนุรักษนิยมใหม่ต่อต้านแนวความคิดแบบโรแมนติคและความคิด เพื่อมันทางการเมืองไม่ต้องการวาดวิมานในอากาศโดยยอมรับว่าภายใต้สถานการณ์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันระบบเสรี - ประชาธิปไตยทุนนิยมเป็นระบบที่ดีที่สุดเท่าที่เป็นไปได้ จุดนี้เองที่เป็นสิ่งที่ทำให้อนุรักษนิยมใหม่แตกต่างไปจากพวกขวาเก่าและขวาใหม่ที่มีความสงสัยต่อคุณค่าของระบบเสรี - ประชา

อภิปไตยทุนนิยม พวกอนุรักษนิยมใหม่เห็นว่าถึงแม้ว่า เศรษฐกิจแบบตลาดนั้นเป็นสิ่งที่จำเป็นแต่ก็ยังเป็นสิ่งที่ไม่เพียงสำหรับสังคมเสรี ระบบเศรษฐกิจแบบตลาดนั้นจะมีส่วนผลักดันให้เกิดความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและความเจริญเติบโตทาง เศรษฐกิจก็เป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้สำหรับการดำรงไว้ซึ่ง เสถียรภาพทางการเมืองและสังคม อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าพวกอนุรักษนิยมใหม่จะยอมรับตลาดในฐานะ เป็นกลไกทาง เศรษฐกิจที่สำคัญ แต่ก็ได้เหมือนกับพวกเสรีนิยม (libertarian) อย่างนักเศรษฐศาสตร์แบบ Milton Friedman และ Friedrich A. Von Hayek ที่นิยมชมชอบกลไกตลาดอันเป็นรากฐานสำคัญทางความคิดของพวกเขาใหม่ พวกอนุรักษนิยมใหม่เห็นว่าแนวทางของรัฐสวัสดิการนั้นย่อมสอดคล้องกับแนวความคิดอนุรักษ ทั้งนี้เพราะว่าเขาเหล่านี้มีความเห็นตรงกันข้ามกับพวกเสรีนิยมที่ปล่อยให้ เรื่องศีลธรรมและความประพฤติเป็นเรื่อง เสรีทั้ง ๆ ที่รัฐบาลควรจะเข้าไปแทรกแซงในกิจกรรมเหล่านี้ไม่ช้าก็เข้าไปแทรกแซงตลาด พวกอนุรักษนิยมใหม่จึงให้ความสนใจเรื่องเกี่ยวกับครอบครัวและศาสนาใน ฐานะที่เป็นสถาบันที่คอยจรรโลงให้สังคมมีการประพฤติปฏิบัติที่ถูกต้องดีงาม¹⁷ ในที่นี้เราจะเห็นว่า พวกอนุรักษนิยมใหม่โดย เฉพาะอย่างยิ่งในสหรัฐอเมริกา นำความสนใจกับ ปัญหาทางด้านวัฒนธรรมมากกว่าปัญหาทางด้าน เศรษฐศาสตร์ ดังนั้นการบวารถาตัวเองของดาเนียล เบลล์ที่บอกว่าเขาเป็นอนุรักษนิยมทางวัฒนธรรมจะเป็นการบรรยายภาพของความเป็นอนุรักษนิยมใหม่ได้เป็นอย่างดี

คุณลักษณะเด่นของอนุรักษนิยมใหม่ที่คริสตอลเห็นว่าสตีลเพลได้ละเลยไปอย่างมากก็คือ รากฐานทางปรัชญาของอนุรักษนิยมที่ได้รับมาจากงานของอนุรักษนิยมอย่าง Leo Strauss¹⁸ ซึ่งเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อปรัชญาอนุรักษนิยมสำคัญ ๆ ในสหรัฐ- อเมริกาทั้งในวงการวิชาการและวงการรัฐบาล¹⁹ สเตร์ราส์เห็นว่าสังคมสมัยใหม่กำลังจะทิ้งคุณค่าที่ราชผู้ยศคลาสสิกได้ทำให้ไว้ นั่นก็คือการแสวงหาสัจธรรมหรือคุณค่าที่ไม่เปลี่ยนแปลงของมนุษย์ การละทิ้งความคิดแบบคลาสสิกนำปัญหามาสู่สังคมสมัยใหม่เพราะมนุษย์นั้นไม่ สามารถที่จะแบ่งแยกได้ว่าอะไรจริง ไม่จริง อะไรคืออะไรชั่ว มนุษย์ไม่รู้จักว่าอะไรคือระเบียบของสรรพสิ่ง? อะไรคือความยุติธรรม? อะไรคือความรัก? ไม่รู้จักว่าหน้าที่ของตนเองนั้นเป็นอย่างไร? ตัวเองนั้นสมควรที่จะอยู่ในลำดับชั้นอันไหน? แต่มนุษย์ปัจจุบันให้ความสนใจกับความเท่าเทียมกัน อำนาจสัมพัทธ์นิยม (relativism) เป็นต้น แนวความคิดต่าง ๆ เหล่านี้มิได้ช่วยจรรโลงอารยธรรมตะวันตกให้เพื่อผู้แต่ประการใด ซ้ำยังกลับเป็นบ่อเกิดของอารยธรรมอย่างฟาสซิสต์ และคอมมิวนิสต์อีกด้วย ในทัศนะของสเตร์ราส์แล้วบุคคลคนหนึ่ง ในจำนวนหลาย ๆ คนที่มีส่วนผลักดันให้อารยธรรมตะวันตกประสบกับวิกฤตก็คือ Friedrich Nietzsche²⁰ ดังนั้นเขาจึง เป็นคนที่ต่อต้านแนวความคิดแบบนิตเช่ เพื่อเป็นการปกป้องอารยธรรมตะวันตก

การต่อต้านนิตเช่และการต่อต้านฟูเก้

ไม่เพียงแต่สเตร์ราส์เท่านั้นที่ต่อต้านแนวความคิดแบบนิตเช่แต่ยังรวมไปถึงพวกสเตร์ราส์เซียน (Straussians) ทั้งหมดอีกด้วย สเตร์ราส์เซียนอย่าง Allan Bloom ก็เป็นคนหนึ่ง ที่ต่อต้านแนวความคิดแบบนิตเช่อย่างหนัก²¹ บลูมเป็นนักวิชาการฝ่ายอนุรักษนิยมที่ถึงแม้ว่าจะ ไม่ได้ถูกจัดให้เป็นคนในกลุ่มอนุรักษนิยมใหม่ แต่เขาก็เป็นคนหนึ่งที่ได้รับ และมีประสบการณ์จากกระแสต่อต้านวัฒนธรรมของนักวิชาการและนักศึกษาฝ่ายซ้ายในช่วงทศวรรษที่ 1960²² ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในช่วงนั้นจะเป็นสิ่งที่ทำลายและ เป็นการบ่อนทำลายรากฐานของสังคมตะวันตกเป็นอย่างดี

บลุมมีความเห็นว่าความเสื่อมทรามของภูมิปัญญาสหรัฐนั้นได้แพร่กระจายไปทุกระดับในสังคม ความเสื่อมทรามเหล่านี้เกิดขึ้นจากการที่ปัญญาชนในสหรัฐรับเอาแนวความคิดของ เฮอมนัน²³ เช่น แนวความคิดแบบนิตเชียน (Nietzchean) เข้ามาไว้ทั้ง ๆ ที่แนวความคิดแบบนี้เป็นรากฐานของการปกครองแบบลัทธิฟาสซิสต์และลัทธินาซี การรับแนว ความคิดแบบนิตเชียนจะ เป็นสิ่งที่ยอมกันอย่างมากในวงการสังคมศาสตร์อเมริกัน ดังจะเห็นได้ว่างานที่ได้รับอิทธิพลจากนิตเช เช่น ไม้ว่าจะ เป็นงานของวีเบอร์หรือพรอยคท์ก็ตามต่างเป็นที่ชื่นชมกันอย่างมากในสหรัฐ แต่ไม่มีใครที่สนใจหรือรู้ถึงข้อเสียของแนวความคิดของวีเบอร์ในเรื่องการปราศจากค่านิยม (value - free) ในการศึกษาว่าจะทำให้มนุษย์ขาดคุณสมบัติที่สำคัญอะไรไปหรือจิตไร้สำนึกของพรอยคท์นั้นจะบ่อนทำลายความคิด เรื่องการมีเหตุผลของมนุษย์อย่างไร²⁴ ความรู้เพียงสำคัญคือความคิดแบบนิตเชียนในสหรัฐปัจจุบันก็มิได้มีสภาพอะไรที่แตกต่างไปจากบรรยากาศของความคิดในเยอรมันในช่วงทศวรรษที่ 1930 ก่อนที่เผด็จการนาซีจะ เข้ามาใช้อำนาจ²⁵

สำหรับบลุมแล้วแนวความคิดแบบนิตเชียนเป็นความคิดที่อันตรายมาก ทั้งนี้ก็เพราะว่าแนวความคิดแบบนี้ต่อต้านแนวความคิดแบบคลาสสิก²⁶ เรื่องของความดีความชั่วนั้นเป็นสิ่งที่ไม่มีความจำเป็นต้องพูดถึงกันอีก ไม่มีการดำเนินชีวิตแบบไหนที่ถูกต้อง เพราะแต่ละคนก็มีรูปแบบในการดำเนินชีวิตเป็นของตัวเอง ในโลกนี้ไม่มีอะไรที่จริงแท้แน่นอน เรื่องราวต่าง ๆ จึงเป็นเรื่องของการตีความเท่านั้น ดังนั้นตัวบท (text) ที่จะระบุว่า ผู้เขียนมีความตั้งใจที่จะสื่อความหมายอะไรนั้นจึงไม่มี แนวความคิดนี้เป็นที่นิยมมากในหมู่ปัญญาชนฝ่ายซ้ายของวงการสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ที่เรียกว่าแนวความคิดแบบดีคอนสตรัคชันนิสซึม (Deconstructionism) และแน่นอนพวกก็เป็นคนหนึ่งที่บลุมเห็นว่า เป็นคนที่นำแนวความคิดแบบนิตเชียน (หรือไฮเดกเกอร์เรียน (Heideggerian) ที่เข้าถึงประวัติศาสตร์นิยม (historicism) และสัมพัทธนิยม (relativism) ทั่วกลับมามีพลังอีกครั้ง²⁷ นอกจากนั้นแล้วการที่ฝ่ายซ้ายรับเอาแนวความคิดแบบนิตเชียนเข้ามาเป็นอาวุธไว้สำหรับวิพากษ์วิจารณ์โครงสร้างพื้นฐาน ก็เพราะบลุมเห็นว่าแนวความคิดมาร์กซิสต์แบบดั้ง เดิมนั้นไม่เพียงพอแก่การให้คำอธิบายในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรม²⁸ อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าแนวความคิดเหล่านี้จะเป็นที่นิยมกันอย่างมากในหมู่ปัญญาชนฝ่ายซ้ายแต่บลุมเห็นว่าแนวความคิดแบบนิตเชียนนั้นแท้จริงแล้วเป็นรากฐานทางความคิดของฝ่ายขวา

การพิจารณาว่าแนวความคิดแบบนิตเชียนเป็นแนวความคิดของฝ่ายขวานั้นเป็นเพราะแนวความคิดของนิตเช ได้เข้าไปมีบทบาทสำคัญต่ออุดมการณ์นาซีในสงครามโลกครั้งที่สอง แนวความคิดแบบนิตเชียนนั้นไม่เพียงแต่เป็นที่จงเกลียดจงชังจากฝ่ายขวาเท่านั้นแต่ยังรวมไปถึงฝ่ายซ้ายอย่างเช่น กอจี ลูคาซ (Cyril Lukacs)²⁹ ที่เห็นว่าแนวความคิดแบบนิตเชียนนั้นจะทำลายความมีเหตุผลของมนุษย์ ในทำนองเดียวกับประสบการณ์ที่เคยได้สัมผัสมาแล้วในอดีตเมื่อแนวความคิดแบบนิตเชียนได้รับความนิยมขึ้นมาอีกครั้งหนึ่ง ปัญญาชนฝ่ายซ้ายก็มีความเห็นว่าเป็นข้อเสีย ญาดแห่งหลายนะ เช่นกัน เจอร์เกน ฮาเบอร์มาส (Jurgen Habermas) ก็เป็นบุคคลหนึ่งที่ต่อต้านแนวความคิดแบบนิตเชียนอย่างหนัก เขาโจมตีว่าแนวความคิดแบบดีคอนสตรัคชันนิสซึมนี้เป็นกระแสของพวกอนุรักษนิยมไม่ใช้กระแสของฝ่ายรื้อคัลแต่ประการใด ดังนั้นในแง่ที่ทั้งฝ่ายอนุรักษอย่างบลุมและฝ่ายซ้ายอย่าง ฮาร์เบอร์มาสก็มีความเห็นตรงกันที่ว่าจริง ๆ แล้วกระแสความคิดของพวกนักคิดฝรั่งเศสนั้น เป็นแนวความคิดของฝ่ายขวาหรือฝ่ายอนุรักษนิยม แต่ฮาร์เบอร์มาสใช้ชื่อเรียกแนวความคิดของกลุ่มนักคิดฝรั่งเศสแตกต่างออกไปจากบลุมก็คือฮาร์เบอร์มาสเรียกว่า "อนุรักษนิยมรุ่นเยาว์" (Young Conservative)³⁰

พวกอนุรักษนิยมรุ่นเยาว์นี้จะ เป็นพวกที่ให้ความสำคัญแก่ เรื่องประสบการณ์ส่วนตัว

เรื่องของอารมณ์

ตลอดจนเรื่องของจินตนาการทั้งหลาย หลักสำคัญของแนวความคิดพวกนี้ก็คือเรื่องของการแปรสภาพพื้นฐานของสังคมสมัยใหม่ในด้านสุนทรียศาสตร์ ดังนั้นแนวความคิดต่าง ๆ ที่ได้รับอิทธิพลจากแนวความคิดของอนุรักษนิยมรุ่นเยาว์จึงปรากฏออกมาในรูปที่จะพิจารณาปัญหาจากแง่มุมของสุนทรียศาสตร์ เช่นการพิจารณาการเมืองจากแง่มุมสุนทรียศาสตร์ (aestheticization of politics) การพิจารณาเรื่องราวของอารมณ์ความรู้สึกต่าง ๆ ในประวัติศาสตร์ (sentimentalization of history) เป็นต้น คุณลักษณะของอนุรักษนิยมรุ่นเยาว์ในสายคาของฮาร์เบอร์มาส นั้นจึงแตกต่างไปจากอนุรักษนิยมใหม่ที่ยังมีความชื่นชมต่อสภาวะสมัยใหม่ในด้านสังคม (social modernity) ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการความสำเร็จของวิทยาศาสตร์สมัยใหม่ การเจริญเติบโตของระบบทุนนิยม แต่พวกอนุรักษนิยมใหม่นั้นไม่เห็นด้วยกับสภาวะสมัยใหม่ทางด้านวัฒนธรรม (cultural modernity) เพราะต้องการให้คุณค่าดั้งเดิมทั้งหลายนั้นได้รับการสืบทอดและจรรโลงต่อไป³¹ เช่น สถาบันศาสนา สถาบันครอบครัว เป็นต้น

ดังนั้นฮาร์เบอร์มาสจึงได้ปฏิเสธข้อกล่าวหาของริชาร์ด รอร์ตี้ (Richard Rorty)³² ที่ว่า ฮาร์เบอร์มาสเรียกกระแสความคิดของพวกและคนอื่น ๆ ว่าเป็นอนุรักษนิยมใหม่ ฮาร์เบอร์มาสได้ตอบโต้รอร์ตี้ว่าสำหรับคำว่าอนุรักษนิยมใหม่นั้นเขาใช้กับปัญญาชนในสหรัฐอย่างคาเนียล เบลล์ และโดยเฉพาอย่างยิ่งปัญญาชนในเยอรมันที่ตีวิพากษ์แนวความคิดเรื่องเหตุผลในสังคมสมัยใหม่เท่านั้นไม่ได้หมายถึงนักคิดฝรั่งเศสแค่ประการใด³³ นอกจากนี้การที่ฮาร์เบอร์มาสจัดพวกและคนอื่น ๆ ไว้ในกลุ่มอนุรักษนิยมรุ่นเยาว์นั้นก็เป็นการนำลักษณะที่นำไปเปรียบเทียบกับพวกอนุรักษนิยมรุ่นเยาว์ในเยอรมันช่วงของสาธารณรัฐไวมาร์ (Weimar Republic) เท่านั้น³⁴ ตัวอย่างเช่น มาร์ติน ไฮเดกเกอร์ (Martin Heidegger) อาร์โนลด์ กิเลน (Arnold Gehlen)³⁵ เป็นต้น ในทัศนะของ ฮาร์เบอร์มาสนั้นลักษณะความเป็นอนุรักษนิยมจะเด่นชัดในบริบทของเยอรมันเท่านั้น ทั้งนี้ก็เพราะปัญญาชนเหล่านี้ได้รับอิทธิพลมาจากแนวความคิดของนิทเช่ ซึ่งในบริบทของเยอรมันแล้วแนวความคิดนี้ เป็นแนวความคิดของฝ่ายอนุรักษนิยมจากข้อโต้แย้งของฮาร์เบอร์มาส ที่มีต่อบทวิจารณ์ของริชาร์ด รอร์ตี้ (Richard Rorty)³⁶ นั้นแสดงให้เห็นว่าฮาร์เบอร์มาสเองก็ไม่มั่นใจแม้กระทั่งจะเรียกพวกนี้เป็นอนุรักษนิยมรุ่นเยาว์ก็ตาม

ฮาร์เบอร์มาสเองก็ยอมรับว่าการที่จะจัดจุดยืนหรือสำนักให้กับพวกนี้หนึ่งจะเป็นเรื่องที่ทำไม่ได้ง่ายนัก ถึงแม้ว่าพวกตัวเองจะยอมรับเอาอิทธิพลแนวทางแบบนิทเช่เข้ามา แต่การยอมรับเอาความคิดแบบนิทเช่เข้ามาในแต่ละบริบทก็อาจมีความแตกต่างกันออกไปซึ่งในแง่นี้ฮาร์เบอร์มาสเองก็ดูจะเข้าใจได้เป็นอย่างดี ดังจะเห็นได้จากข้อโต้แย้งของ ฮาร์เบอร์มาสที่ได้เบนไปสู่การยืนยันในเรื่องของบริบท (ของเยอรมัน) แทนที่จะเป็นเรื่องของ "ความสามารถในการสื่อสาร" (communication competence) อันเป็นลักษณะที่สากลในมนุษย์ที่จะนำมาสู่ความเข้าใจร่วมกันได้ การโต้แย้งด้วยความคิดในเชิงบริบทนี้ทำให้ฮาร์เบอร์มาสเข้าไปใกล้แนวความคิดแบบประวัติศาสตร์นิยมมากขึ้น และนอกจากนั้นนี่ยังเกิดขึ้นจากความคิดเรื่องบริบทนี้ก็ยังมีความสัมพันธ์กับนิทเช่อยู่ด้วยในที่นี้เราอาจจะกล่าวว่า ฮาร์เบอร์มาสเป็นนิทเช่รุ่นเยาว์ (Young Nietzsche) ได้หรือเปล่า? ถ้าแนวความคิดแบบนิทเช่เป็นแนวความคิดอนุรักษนิยม ฮาร์เบอร์มาสก็อาจจะ เป็นอนุรักษนิยมรุ่นเยาว์ได้เช่นกันหรือ?

แต่ในปัจจุบันการตีความนิทเช่ภายใต้ของลัทธินาซีนั้นดูจะเป็นเรื่องที่ยอมรับกันได้ง่ายกว่าในอดีตและนั่นก็หมายความว่าลักษณะของความเป็นอนุรักษนิยมของนิทเช่ได้ถูกทำให้อ่อนตัวลง ดังนั้นจึงไม่ใช่เรื่องแปลกที่นิทเช่ทั้งหลายในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาจะ เป็นชายมากกว่าเป็นชวา³⁷ อย่างไรก็ตามการที่นิทเช่ได้เปลี่ยนสถานภาพจากการเป็น อนุรักษนิยมมาเป็นฝ่ายซ้ายก็มิได้ทำให้สถานภาพของแนวความคิดแบบนิทเช่ดีขึ้นแต่อย่างใด ความ

คิดแบบนิทเชียนก็ยังคงเป็นสนามรบทางความคิดของฝ่ายซ้ายและฝ่ายขวา แนวความคิดแบบนิทเชียนจึงเป็นได้ทั้งฝ่ายขวาและฝ่ายซ้าย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจุดยืนของผู้ตัดสิน ถ้าจะพิจารณาผู้ก็เป็นนิทเชียนแล้วเราจะเห็นได้ว่าเราจะจัดผู้ว่าเป็นฝ่ายซ้ายนั้นดูจะไม่ใช่เรื่องแปลกอะไรนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้ายอมรับว่านิทเชียนนั้นเป็นแนวความคิดฝ่ายซ้าย ในที่นี้เราจะเห็นได้ว่าการที่ผู้จะเป็นซ้ายหรือเป็นขวานั้นขึ้นอยู่กับว่านิทเชียนนั้น เป็นอะไร การต่อต้านผู้ก็ไม่ว่าจะมาจากฝ่ายซ้ายหรือฝ่ายขวาก็มีส่วนของการต่อต้านนิทเชียนเป็นพื้น

ผู้และแนวความคิดอนุรักษนิยม

การใช้นิทเชียนเป็นมาตรฐานสำหรับพิจารณาว่า แนวความคิดของผู้เป็นแนวทางแบบอนุรักษนิยมนั้นดูจะเป็นการสร้างควมสับสนเกี่ยวกับการทำความเข้าใจความคิดของผู้มากขึ้นไปอีก เพราะการที่นิทเชียนจะเป็นอนุรักษนิยมหรือไม่ขึ้นอยู่กับบริบทของการตีความในสังคมนั้น ๆ ความคิดของนิทเชียนโดยตัวของมันเองแล้วไม่ได้มีความหมายต่อจุดยืนทางการเมืองเลย ดังจะเห็นได้ว่านิทเชียนนั้นนิทเชียนเป็นฝ่ายอนุรักษนิยม ในฝรั่งเศสนั้นนิทเชียนเป็นราติคัลและฝ่ายซ้าย ในสหรัฐอเมริกาในอดีตนิทเชียนเป็นอนุรักษนิยมแต่ในระยะหลังนิทเชียนกลับเป็นฝ่ายซ้ายและราติคัล ดังนั้นจะเห็นได้ว่าบริบทของการตีความจะเป็นจุดสำคัญของการเป็นอนุรักษนิยมมากกว่าที่ผู้จะเป็นนิทเชียนที่มีความเป็นอนุรักษนิยมหรือ ราติคัล แต่ในที่นี้จะพิจารณาแนวความคิดของผู้ภายใต้บริบทของศูนย์กลางระบบโลกมีซ์บริชของรัฐบาลชาติ³⁸ ภายใต้ระบบโลกนี้ทำให้เราสามารถพิจารณาแนวความคิดของผู้ภายใต้บรรยากาศ และกระแสทางความคิดของศูนย์กลางระบบโลกที่นิยมชมชื่น กับแนวทางอนุรักษนิยม

ภายใต้บริบทของโลกที่อุดมไปด้วยความเฟื่องฟูของแนวความคิดอนุรักษนิยมไม่ใช่ว่าเป็นเรื่องแปลกอะไรที่จะกล่าวว่าผู้ก็มีแนวความคิดอนุรักษนิยมเป็นส่วนประกอบอยู่ การพิจารณาว่าแนวความคิดของผู้เป็นแนวความคิดอนุรักษนิยมไม่ใช่ว่าเรื่องใหม่แต่ประการใด เพราะถ้าพิจารณาแนวความคิดของผู้โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายใต้กรอบของโครงสร้างนิยมแล้วก็อาจกล่าวได้ว่าแนวความคิดของเขานั้นแสดงนัยสนับสนุนแนวทางอนุรักษนิยม ทั้งนี้ก็เนื่องจากแนวความคิดของเขาก็ใกล้เคียงกับทฤษฎีหน้าที่นิยม (functionalism) ของ สังคมวิทยาอเมริกัน³⁹ ซึ่งแสดงนัยของความเป็นอนุรักษนิยมอยู่อย่างมากและการโจมตี ทฤษฎีที่มีลักษณะราติคัล (radical) ว่าไม่ได้แตกต่างกันกับทฤษฎีที่มีลักษณะอนุรักษนิยมนั้นดูจะเป็นข้อกล่าวหาที่เป็นที่นิยมกันอย่างยิ่งในหมู่นักทฤษฎีสังคม เช่น การโจมตีว่าทฤษฎี มาร์กซิสม์นั้นไม่ได้แตกต่างไปจากทฤษฎีหน้าที่นิยม⁴⁰ เป็นต้น การโจมตีว่าแนวความคิดของผู้มีนัยของอนุรักษนิยมเพราะมีคุณลักษณะเหมือนกัน ทฤษฎีหน้าที่นิยมที่เน้นถึงการมี ฉันทานุมติ (consensus) นั้น ดูจะเป็นการด่วนสรุปเกินไป ทั้งนี้ก็เพราะแนวความคิดของผู้ก็มีคุณลักษณะหลาย ๆ อย่าง ที่มีลักษณะที่ตรงกันข้ามกับทฤษฎีหน้าที่นิยม เช่น มี ลักษณะของความเป็นประวัติศาสตร์และต่อต้านแนวความคิดปฏิฐานนิยม (positivism) ในขณะที่ทฤษฎีหน้าที่นิยมนั้นไม่มีความเป็นประวัติศาสตร์ (ahistorical) และเน้นปฏิฐานนิยม เป็นต้น ไม่เพียงแต่แนวความคิดของผู้จะแตกต่างจากทฤษฎีหน้าที่นิยมเท่านั้น แต่ก็ยังมีคุณลักษณะที่แตกต่างไปจากพวกอนุรักษนิยมใหม่อีกด้วย ดังจะเห็นได้ว่าผู้ก็ไม่ได้นำเอาความสำคัญแก่เรื่องกลไกของตลาดเลย นอกจากนั้นความคิดของผู้ก็ดูจะเป็นตัวสร้างกระแสสำคัญในการต่อต้านวัฒนธรรมหลักและอารยธรรมตะวันตก เช่น การที่ผู้ก็ยืนยันในเรื่องที่ว่าความรู้เป็นสิ่งที่ถูกผลิตขึ้นมาโดยอำนาจไม่ใช่นำ เรื่องของการแสวงหาหรือค้นพบแต่ประการใด ความคิดเรื่องมนุษย์ (Man) นั้นก็เป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นในราวศตวรรษที่สิบแปดนี้เอง เป็นต้น สำหรับผู้ก็แล้วเขามีความคิดเห็นที่แตกต่างไปจากพวกอนุรักษนิยมที่เห็นว่าจำเป็นจะต้องมีการฟื้นฟูอำนาจอันชอบธรรมของรัฐบาลที่สูญเสียไป เพื่อทำให้สังคมกลับป้อมิ

เสถียรภาพดั้งเดิม ในขณะที่ฟูโกต์เห็นว่านับตั้งแต่ศตวรรษที่สิบเจ็ดเป็นต้นมารัฐบาลก็ในวันแต่จะมีอำนาจมากขึ้น รัฐบาลได้เข้ามาบีบบังคับหาหนชีวิตประจำวันของประชาชนโดยใช้อำนาจที่มีอยู่ตามที่ต่าง ๆ แล้วเป็นเครื่องมือในการสร้างเครือข่ายอำนาจ เพราะฉะนั้น อำนาจที่โยงใยกันอย่างถี่ยิบนี้ไม่ได้มีการลดลงอย่างใด ในทางตรงกันข้ามกลับเพิ่มมากขึ้น ด้วยเทคนิคและยุทธวิธีต่าง ๆ เสียอีก

การที่ความคิดของฟูโกต์มีความแตกต่างไปจากแนวความคิดของพวกอนุรักษนิยมใหม่ในหลาย ๆ ประเด็นนั้นมิได้หมายความว่าในอีกหลาย ๆ ประเด็นฟูโกต์ได้มีความคิดที่มีลักษณะร่วมกับแนวความคิดอนุรักษนิยม ในที่นี้ข้าพเจ้าจะพยายามชี้ให้เห็นถึงความคิดที่มีลักษณะ เป็นอนุรักษนิยมของฟูโกต์

(1) การต่อต้านโลกอุดมคติ

ถึงแม้ว่าในโลกศตวรรษที่สิบนี้เราไม่อาจกล่าวได้อย่างเต็มปากว่า โลกอุดมคติได้หมดสิ้นไปเสียแล้ว⁴¹ แต่สงครามโลกสองครั้งและภัยพิบัติต่าง ๆ ที่ได้อุบัติขึ้นจากผลผลิตของมนุษย์กันเองนั้นได้ทำให้ความหวังของนักอุดมคติเสรีนิยมหรือแม้กระทั่งสังคมนิยมทั้งหลายได้จบสิ้นลง การอุบัติขึ้นของโลกสังคมนิยมที่ดำรงอยู่ในโลกนี้จึงกลับกลายเป็นสังคมที่น่าสะพึงกลัว สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ได้ทำให้ปัญญาชนจำนวนมากมิได้ฝันหวานตามนักคิดในสมัยศตวรรษที่สิบเก้าอีกต่อไป ปัญญาชนเหล่านี้ไม่ยอมรับว่าจะมีการปกครองในอุดมคติอีกต่อไป นอกจากนั้นก็ยังไม่มีระบบการปกครองหรือชนชั้นปกครองไหนที่ยั่งยืน เพราะสถาบันการปกครองเหล่านั้นนั้นจะต้องได้รับการทำลายและจะต้องเปลี่ยนแปลงไปอย่างไม่มีที่สิ้นสุด⁴² สำหรับฟูโกต์เองนั้นก็ยังยึดถึงความสำคัญของการต่อสู้ทางการเมืองที่ไม่มีที่สิ้นสุด เพราะเมื่อใครมีอำนาจก็จะต้องได้รับการทำลายและเมื่อผู้ทำลายได้อำนาจแล้วก็มีผู้ทำลายใหม่ขึ้นมา⁴³ ในทัศนะของฟูโกต์จึงไม่มีเรื่องของการปกครองในอุดมคติ นอกจากนี้แล้วฟูโกต์ก็ยังมีความเห็นว่าการสร้างรูปแบบสังคมในอุดมคตินั้นเป็นการสร้างจากประสบการณ์ที่มีอยู่ในปัจจุบัน สังคมอุดมคติจึงเป็นส่วนขยายของสังคมปัจจุบันซึ่งเราต้องการที่จะปฏิเสธ ตัวอย่างแบบนี้จะเห็นได้จากสถาบันต่าง ๆ ของสหภาพโซเวียตที่ดำรงอยู่ในปัจจุบันก็ล้วนแล้วแต่ได้ค้นแบบมาจากสังคมก่อนการปฏิวัติซึ่งฟูโกต์เห็นว่า เป็นผลที่เกิดขึ้นจากความสนใจต่อตัวแบบในอุดมคติมากเกินไป⁴⁴

ฟูโกต์มีความเห็นว่าการหันไปพึ่งพาตัวแบบตลอดจนเทคนิคความรู้ในการจัดการสรรพสิ่งต่าง ๆ ในรัฐนั้นจำเป็นที่จะต้องพึ่งพาอาศัยบุคลากรที่เคยมีประสบการณ์มาก่อน และนั่นก็จะต้องทำให้หลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องใช้บุคลากรที่มีประสบการณ์จากการบริหารรัฐเก่ามาใช้⁴⁵ การนำเอาบุคลากรเหล่านี้มาดำเนินการบริหารรัฐในสังคมใหม่นั้นเท่ากับเป็นการสืบทอดคุณสมบัติของสังคมเก่านั่นเอง ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาแล้วข้างต้นจึงทำให้ ฟูโกต์มิได้เสนอสังคมอุดมคติและตลอดจนทางออกให้กับสังคมที่มีแต่การครอบงำนี้ไว้ ในแง่นี้ครึกทิมที่ได้เผชิญกับความคิดของฟูโกต์จึงมีความรู้สึกว่าเขาไม่ได้ให้ความหวังแก่มนุษย์เลย มนุษย์นั้นจะไม่สามารถแสวงหาเสถียรภาพได้แม้แต่น้อย เพราะมนุษย์ทุกคนควรทราบว่า จะต้องอยู่ภายใต้เครือข่ายของอำนาจอย่างสิ้นเชิง

(2) พหุนิยม (Pluralism)

ในทัศนะของฟูโกต์อำนาจมีอยู่ทุกหนทุกแห่ง⁴⁶ อำนาจไม่มีศูนย์กลางอยู่ที่ใดที่หนึ่งเฉพาะ เช่น อำนาจองค์อธิปัตย์ อำนาจชนชั้น เป็นต้น อำนาจแบบมีศูนย์กลางนั้นฟูโกต์เห็นว่า เป็นลักษณะ ของอำนาจในศูนย์กลางที่องค์อธิปัตย์เป็นผู้นำอำนาจสูงสุดซึ่งก็เป็นไปตามกฎหมายโรมันที่ถูกนำขึ้นมาใช้อีกครั้งหนึ่งในราวศตวรรษที่สิบสอง และได้

กลายมาเป็นรากฐานสำคัญของอำนาจราชาธิปไตย ทั้งนี้ก็เพราะโรมันได้ให้อำนาจสิทธิขาดแก่หัวหน้าครอบครัวใน การดำรงอยู่ของมวลสมาชิก⁴⁷ การใช้อำนาจสิทธิขาดในลักษณะนี้ทำให้มวลสมาชิกในสังคมรู้ได้ทันทีว่าใครมีอำนาจ และอำนาจอยู่ตรงไหน อย่างไรก็ตามลักษณะของการใช้อำนาจในลักษณะดังกล่าวนี้อาจจะเห็นผลลัพธ์ที่ไม่น่าพอใจ เช่น การลงโทษผู้กระทำผิดต่อหน้าสาธารณชนในสมัยโบราณซึ่งถือว่าเป็นการตอบโต้ขององค์อธิปัตย์จะทำให้เกิดความ ไม่พอใจแก่ประชาชนได้ เพราะการลงโทษอาจจะรุนแรงเกินไปในบางครั้งผลลัพธ์จึงไม่แน่นอน นับว่าเป็นการลงโทษที่ เสี่ยงอันตรายมาก⁴⁸ นอกจากนี้แล้วการใช้อำนาจขององค์อธิปัตย์ไม่สามารถที่ครอบคลุมให้แพร่กระจายไปถึงทุก ๆ ส่วนของสังคมได้ ดังนั้นเทคนิคและยุทธวิธีของการใช้อำนาจของสังคมสมัยใหม่จึงเปลี่ยนแปลงความสำคัญของอำนาจ ไปไม่ได้อยู่ที่การชี้เป็นชี้ตายแต่มุ่งไปที่ความสนใจในการส่งเสริมให้ประชาชนมีการกินดีอยู่ดี มีสุขภาพพลานามัยสม บุรณ์ เปรียบหรือมาไปด้วยคุณภาพของการเป็นทรัพยากรมนุษย์⁴⁹ ดังนั้นเพื่อที่จะให้อำนาจสามารถแพร่กระจายไปถึง ทุก ๆ อนุของสังคมเปรียบเสมือนดึงเส้นเลือดที่เข้าไปหล่อเลี้ยงทุกอณูของร่างกาย ลำพังแต่อำนาจทางกฎหมายของ องค์อธิปัตย์นั้นเป็นสิ่งที่ไม่เพียงพอจึงมีความจำเป็นที่จะต้องใช้อำนาจที่มีอยู่ดั้งเดิมแล้วตามท้องถิ่นมาเป็นส่วนที่จะช่วย- ทำให้เครือข่ายของอำนาจสมบูรณ์ขึ้น เช่น อำนาจของพระวินัย เทคนิคของการสารภาพ (confession) เป็นต้น

การที่อำนาจกระจายอยู่ตามที่ต่าง ๆ นี้ไม่ได้หมายความว่าอำนาจที่มีอยู่ในแต่ละที่นั้นมีปริมาณและคุณภาพที่ เท่าเทียมกัน อำนาจท้องถิ่นเหล่านี้มีศักยภาพในการดำเนินกิจกรรมไปได้ด้วยตัวเองโดยไม่จำเป็นต้องไปพึ่งพา อาศัยอำนาจชนิดอื่น ๆ แต่อย่างใด อำนาจแต่ละชนิดมีประวัติความเป็นมา วิถีทาง ตลอดจนยทธวิธีในตัวของมัน เอง⁵⁰ ดังนั้นอำนาจท้องถิ่นเหล่านี้จึงไม่จำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยอำนาจรัฐหรืออำนาจของชนชั้นใดชนชั้นหนึ่ง เมื่ออำนาจปรากฏตัวออกมาในสังคมในลักษณะดังกล่าวนี้แนวความคิดเรื่อง อำนาจของฟูโกต์จึงมีได้แตกต่าง ไป จากแนวความคิดพหุนิยมเท่าใดนัก⁵¹ พหุนิยมนั้นเห็นว่าปรากฏการณ์ต่าง ๆ ในสังคมนั้นเป็นเรื่องที่มนุษย์สร้างขึ้น ทุกสิ่งทุกอย่างจึงมีอยู่หลายมาตรฐาน มิได้มีมาตรฐานใดมาตรฐานหนึ่งถูกต้องเพียงอันเดียว⁵² มนุษย์มีความหลากหลาย ทางวัฒนธรรมและมีความหลากหลายในทางเลือกทางการเมือง⁵³ ไม่มีสิ่งใดที่จะอยู่คงทน สิ่งที่มีความหมายทั้ง หลายในสังคมนั้นย่อมเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาและสถานที่⁵⁴ ไม่มีสิ่งใดที่สามารถจะครอบงำหรือเป็นใหญ่ได้ ใน ทุก ๆ เรื่องและการผูกขาดนั้นก็เป็นอย่างไม่มีสมบูรณ์⁵⁵ ดังนั้นอำนาจที่มีอยู่จึงเป็นอำนาจที่มีอยู่อย่างจำกัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งอำนาจของรัฐ ทั้งนี้ก็เพราะว่าในสังคมนั้นยังมีอำนาจอื่น ๆ ที่กระจายอยู่ตามอาณา บริ เวณอื่น ๆ อีกด้วย เช่น อำนาจของผู้ปกครอง อำนาจโรงเรียน อำนาจโรงพยาบาล อำนาจของผู้ชำนาญการ เป็นต้น⁵⁶

ปรัชญาพหุนิยมที่กล่าวมาแล้วข้างต้นนี้จึงมีลักษณะที่แตกต่างไปจากทฤษฎีพหุนิยมของนักรัฐศาสตร์อเมริกันที่พิ จารณาเรื่องอำนาจภายใต้สถานการณ์หนึ่ง ๆ ทฤษฎีพหุนิยมแบบนี้พิจารณาว่ามวลชนสมาชิกในสังคมนั้นจะมีอิทธิพลต่อ การตัดสินใจนโยบายต่าง ๆ อย่างไร โดยนักทฤษฎีพวกนี้เห็นว่าอำนาจในการตัดสินใจนโยบายต่าง ๆ นี้มีได้ เกิดขึ้นจากกลุ่มอิทธิพลเพียงกลุ่มเดียว แต่เกิดจากการต่อสู้แข่งขันกันของหลาย ๆ กลุ่ม อย่างไรก็ตาม ทฤษฎีพหุนิยมนั้นเน้นถึงโครงสร้างอำนาจที่เกิดขึ้นในระบบการเมือง ในขณะที่การ วิเคราะห์อำนาจของฟูโกต์นั้นเน้นถึงอำนาจที่เกิดขึ้นตามชายขอบ ดังเช่นที่ ไมเคิล วอลเซอร์ (Michael Walzer) ได้ชี้ให้เห็นถึงความแตก ต่างระหว่างทฤษฎีพหุนิยมของนักรัฐศาสตร์อเมริกันและพหุนิยมของฟูโกต์ไว้ว่า

"ฟูโกต์ไม่ได้ให้ความสำคัญในเรื่องของการกระจายตัวของอำนาจที่กระจายไปสู่ชายขอบ ของระบบการเมือง แต่สนใจอำนาจที่ไว้กันอยู่ที่ชายขอบ สำหรับพวกอเมริกันแล้ว

อำนาจกระจายไปสู่ปัจเจกชนและกลุ่มต่าง ๆ หลังจากนั้นก็มีการรวมอำนาจกลับมาอีกครั้งหนึ่ง (recentralized) เพื่อที่จะทำให้เกิดจุดศูนย์กลางของอำนาจอธิปไตยอีก"⁵⁷

ในแง่นี้ถ้าจะพิจารณาเปรียบเทียบกันระหว่างทฤษฎีพหุนิยมของนักรัฐศาสตร์อเมริกัน และพหุนิยมของฟูว์เก้แล้วจะเห็นได้แนวความคิดของนักรัฐศาสตร์อเมริกันนั้นจะให้ความสำคัญและบทบาทของปัจเจกชนหรืออีกนัยหนึ่งมวลสมาชิกของสังคมหนึ่ง ๆ ให้เข้ามามีบทบาทในการใช้อำนาจในระบบการเมือง การใช้อำนาจเหล่านี้เป็นการใช้อำนาจที่ผ่านระบบการเมืองที่มีสถาบันการเลือกตั้ง เป็นเครื่องรองรับ ดังนั้นมวลสมาชิกของสังคมจึงจะมีอำนาจอย่างยิ่ง เมื่อแต่ละคนได้มีโอกาสแสดงเจตจำนงของตัวเองโดยผ่านบัตรเลือกตั้ง บัตรเลือกตั้งและสถาบันการเลือกตั้งที่ได้รับการยอมรับและรับรองโดยอำนาจอธิปไตย ซึ่งนับเป็นเวลาหลายปีกว่าที่มวลสมาชิกเหล่านี้จะได้รับถึงอำนาจที่อำนาจอธิปไตยหยิบยื่นมาให้ สภาพแบบนี้จะเป็นสิ่งที่เรียกว่า มีลักษณะที่ขัดแย้งกันในตัวอยู่เองมาก ทั้งนี้ก็เพราะการมีอำนาจของมวลสมาชิกนั้นจะได้ก็คือ เมื่ออำนาจอธิปไตยนั้นรับรองว่าอำนาจที่แสดงออกผ่านการเลือกตั้ง อย่างไรก็ตาม สภาพดังกล่าวนี้ก็จะ เป็นผลผลิตที่น่าภูมิใจอย่างยิ่งของเทคนิคในการใช้อำนาจ นั่นก็คือการทำให้อำนาจเหล่านี้ตกอยู่ภายใต้การครอบงำของอำนาจ ในขณะที่ บังเจกซันเหล่านี้ก็มีความรับรู้ว่าตนเองนั้นมีอำนาจในการที่จะเปลี่ยนแปลงและกระทำในสิ่งต่าง ๆ ดังนั้นในทัศนะของฟูว์เก้อำนาจจึงมิใช่เป็นเรื่องของการห้ามการกดขี่ (repression) หรืออีกนัยหนึ่งอำนาจเป็นเรื่องลบ (negative) แต่อำนาจเป็นเรื่องบวก (positive) เพราะอำนาจนั้นเป็นตัวที่ทำให้เกิดผลผลิต (produce) ด้วย นอกจากนี้แล้วในตัวของอำนาจเองยังมีคุณสมบัติของการต่อต้าน (resistance) อีกด้วย และการต่อต้านนี้เป็นไปในระดับพื้นล่าง (local) เท่านั้น⁵⁸

(3) การตั้งข้อสงสัย (Skeptic)⁵⁹

เมื่อความสัมพันธ์ทางอำนาจนั้นมีคุณสมบัติของการต่อต้านอยู่ในตัวเอง จึงเป็นการไม่ง่ายนักที่จะด่วนสรุปว่า แนวความคิดเรื่องอำนาจของฟูว์เก้นั้นแสดงนัยว่า มนุษย์ตกอยู่ภายใต้การควบคุมของอำนาจอย่างสิ้นเชิง เช่นเดียวกับทฤษฎีหน้าที่นิยมที่เห็นว่า มวลสมาชิกทั้งหลายอยู่ภายใต้การควบคุมโดยผ่านการอบรมสั่งสอนค่านิยมทางสังคม (Socialization) จนเรียกได้ว่ามวลสมาชิกในสังคมนั้นถูกอบรมจากสังคมจนมากเกินไป (oversocialized) ดังนั้นแนวความคิดของฟูว์เก้นั้นแสดงให้เห็นถึงทัศนะที่มีความสงสัยต่อโครงการและความฝันที่พวกเสรีนิยมได้วาดเอาไว้ เช่น การโค่นล้มอำนาจรัฐหรืออำนาจส่วนกลางและเปลี่ยนแปลงสังคมไปสู่สังคมใหม่ที่ปราศจากการครอบงำ เป็นต้น

ก) ความสงสัยที่มีต่อประสิทธิผลของเหตุผล

ฮาร์เบอร์มาสเห็นว่าความเป็นเหตุ เชื้อนของฟูว์เก้นั้นทำให้เขาเป็นพวกไร้เหตุผล (irrationalist) ที่ปฏิเสธความสำคัญและคุณูปการของความจริงและเหตุผล⁶⁰ ความจริงและเหตุผลยังเป็นมาตรฐานสำคัญในการพิจารณาว่าสังคมสมัยใหม่ได้บรรลุถึงการมีเสรีภาพในการกระทำของปัจเจกชนดังที่ปราถนาของขบวนการภูมิธรรม (Enlightenment) ตั้งเป้าเอาไว้⁶¹ อย่างไรก็ตามฟูว์เก้ก็มีความเห็นว่าเขาเองไม่เคยปฏิเสธความสำคัญของเหตุผลหรือปฏิเสธตัวเหตุผลเอง ในทางตรงกันข้ามเขาเห็นถึงความสำคัญและยอมรับเหตุผลเช่นเดียวกันกับปราถนาของขบวนการภูมิธรรม⁶² แต่เขามีได้หมายความว่าเหตุผลจะนำมนุษย์ชาติไปสู่ความเอกเทศหรือมีเสรีภาพแต่อย่างเดียว เหตุผลยังทำให้มนุษย์ตกอยู่ภายใต้การจงใจอีกด้วย

สำหรับาน เรื่องของ เหตุผลนี้ผู้ที่เปรียบเหตุผลเสมือนดังประศุมนที่นำเราก้าวไปสู่ข้างหน้าในขณะเดียวกันก็มีประศุคอีกบานหนึ่งกระแทกตามมาข้างหลัง⁶³ ในที่นี้ถ้าจะกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือเหตุผลบางอย่างนั้นก็นำความเจริญก้าวหน้ามาสู่มนุษย์ในขณะที่เหตุผลบางอย่างนั้นก็ก็นำมนุษย์ไปสู่การเป็นขี้เป็ด (Subject) ดังจะเห็นได้จากกรณีของคนบ้าที่จะต้องถูกกักบริเวณไว้ในช่วงศตวรรษที่สิบเจ็ดและสิบแปด ทั้งนี้ก็เพราะในยุคนั้นคนบ้าและคนปกติถูกแยกจากกันอย่างเด็ดขาด เนื่องจากคนบ้านเหล่านี้มีสถานะของการเป็นคนป่วยในยุคของเหตุผล (Age of Reason) ทั้ง ๆ ที่ก่อนหน้านั้นในยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการความบ้ายังมิได้เป็นเรื่องการเจ็บป่วย แต่เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการมีเหตุผลอย่างสูงด้วย⁶⁴ อย่างไรก็ตามเมื่อมาเป็นเรื่องของการเผชิญหน้ากันของการมีเหตุผลและการไร้เหตุผลแต่อย่างใด⁶⁵ แต่เป็นเรื่องของการขยายตัวของเหตุผลทางการเมือง (political reason) ที่เพิ่มจำนวนและขยายตัวอย่างมากในยุคของขบวนการปฏิรูปธรรม จนกระทั่งในราวศตวรรษที่สิบเก้านี้จึงเริ่มมีความรู้สึกว่าอำนาจทางการเมืองที่มีเหตุผลนั้นขยายตัวมากเกินไปจากกระบวนการทำให้มีเหตุผลทางเศรษฐกิจ ทางการศึกษา และวิทยาศาสตร์ นอกจากนี้กระบวนการมีเหตุผลทางการเมือง เองนั้นก็ยังมีลักษณะที่แตกต่างกันออกไปในรูปที่แตกต่างกันออกไป เช่น การมีเหตุผลในการปกครองที่เกิดจากการที่ผู้ขายปกครองผู้ขายนั้นก็ย่อมแตกต่างไปจากการปกครองผู้หญิง การปกครองเด็กโดยผู้ใหญ่ การปกครองของชนชั้นหนึ่งที่มีต่ออีกชนชั้นหนึ่ง ฯลฯ ทั้งหมดนี้ก็ล้วนแล้วแต่จะมีชนิดของ เหตุผลที่เกี่ยวข้องกับอำนาจนี้เองที่จะต้องได้รับการวิพากษ์และต่อต้านในที่สุด⁶⁶

ข) ข้อสงสัยในบทบาทของปัญญาชน

โดยทั่วไปแล้วปัญญาชนจะต้องมีจิตสำนึกในการวิพากษ์วิจารณ์ให้เห็นถึงความบกพร่องของความเป็นไปต่าง ๆ ในสังคม ปัญญาชนนั้นเมื่อเห็นข้อบกพร่องต่าง ๆ เหล่านี้ก็จะจำเป็นต้องเสนอทางออกหรือหนทาง เลือกที่ดีกว่าดีกว่าให้แก่มวลสมาชิกในสังคม อย่างไรก็ตามในการที่ปัญญาชนจะสามารถชี้ให้เห็นถึงสิ่งที่เหมาะสมและหนทางที่ถูกต้องกว่าได้นั้น เขาจำเป็นต้องรู้ว่าอะไรคือสิ่งที่ถูกต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริง เพราะถ้าไม่รู้ว่าอะไรเป็นสิ่งที่แท้จริงแล้วการแสวงหาหนทางออกในการที่จะนำไปสู่สังคมที่ดีกว่านั้นคงจะเป็นไปไม่ได้ ดังนั้นการที่ปัญญาชนสามารถรู้ถึงความจริงได้นั้นก็ทำให้ปัญญาชนเหล่านั้นคงจะเป็นไปไม่ได้ ดังนั้นการที่ปัญญาชนสามารถรู้ถึงความจริงได้นั้นก็ทำให้ปัญญาชนเหล่านั้นรู้ถึงเป้าหมายที่ถูกต้องของสังคมได้ เปรียบเสมือนกับการ วินิจฉัยโรคได้ถูกต้องก็สามารถที่จะเยียวยารักษาโรคได้ ปัญญาชนจึงมีบทบาทในฐานะผู้นำให้แก่ประชาชนในการที่จะนำประชาชนเหล่านี้เข้าถึงสังคมและความยุติธรรมทั้งปวง รวมทั้งการตัดสินว่าอะไรเป็นสิ่งที่แท้จริง

แต่สำหรับผู้ที่แล้วปัญญาชนเหล่านี้มิใช่เป็นผู้ที่แสวงหาหรือค้นพบความจริงประศุคดัง เช่นความจริงปรากฏอยู่ในโลกาที่ค้นพบ ในทางตรงกันข้ามความจริง เป็นสิ่งที่ถูกผลิตขึ้นเช่นเดียวกับกับสิ่งประดิษฐ์อื่น ๆ นอกจากนั้นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งก็คือความจริงนั้นเป็นสิ่งที่ถูกผลิตขึ้นมาโดยอำนาจ⁶⁷ ดังนั้นความจริงจึงมิใช่จุดอาคิมิเดียน (Archimidean Point) ที่สามารถใช้เป็นบรรทัดฐานสากลในการพิจารณาสรพสิ่งความเป็นไปทั้งหลายในสังคม อย่างไรก็ตามในที่นี้ผู้ที่มิได้หมายความว่าต้องการที่จะให้มีการแยกความจริงออกจาก เรื่องของอำนาจแต่อย่างใด ทั้งนี้เพราะความจริงก็คืออำนาจอยู่แล้ว แต่สิ่งที่ผู้ที่ต้องการก็คือการทำลายอำนาจของความจริงจากการครอบความเป็นใหญ่ (hegemony) ในทุก ๆ ด้าน⁷⁰

เมื่อผู้ที่ต้องการทำลายการครอบความเป็นใหญ่ของอำนาจของความจริงนั้นก็เท่ากับเป็นการบ่อนทำลายบท

บาทของปัญญาชนโบราณตัว ทั้งนี้สำหรับพวกแล้ว ปัญญาชนก็คือตัวแทนของระบบอำนาจนั่นเอง⁷¹ ไม่ว่าปัญญาชนเหล่านี้จะเป็นฝ่ายซ้ายหรือฝ่ายขวา มาร์กซิสต์หรือจิตวิเคราะห์ก็ตาม ปัญญาชนทุกชนิดก็แล้วแต่ใช้เทคนิคทางอำนาจที่มีพื้นฐานมาจากความคิดของกระดุมที่แทบทั้งสิ้น⁷² ดังนั้นมวลสมาชิกในสังคมนั้นจึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องปลดปล่อยตัวเองด้วยการวิ่งไปพึ่งพาคำแทนของอำนาจหรือปัญญาชนในการขึ้นอีกต่อไป มวลสมาชิกในสังคมนั้นสามารถเข้าใจและรับรู้ถึงสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ด้วยตัวเอง⁷³ การต่อสู้ที่มีจำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยปัญญาชนนี้ต่างหากที่จะทำให้มวลสมาชิกในสังคมนั้นจะบรรลุถึงเป้าหมายที่ต้องการได้ถ้ามวลสมาชิกในสังคมเหล่านี้ตรวจสอบเป้าหมายที่ต้องการในเชิงการเมืองได้ด้วยตัวเอง⁷⁴

ดังนั้นในสภาพภาพของปัญญาชนในทัศนะของพวกก็จึงไม่ได้ดีเด่น เหมือนกับพวกเสรีนิยมที่มักจะให้คะแนนกับบทบาทของปัญญาชนในการจรรโลงโลกอย่างมาก อย่างไรก็ตาม นี่มิได้หมายความว่าพวกที่ต้องการที่จะปฏิเสธบทบาทของปัญญาชนเสียเลยทีเดียว แต่พวก กลับมีความเห็นว่าในโลกที่ผู้ชำนาญการต่าง ๆ มีบทบาทมากขึ้น ปัญญาชนที่มีลักษณะเฉพาะนี้จะมีความสำคัญเข้ามาแทนที่ปัญญาชนสากลอย่างนักเขียน⁷⁵ ปัญญาชนเฉพาะเหล่านี้ไม่ว่าจะเป็นหมอนักสังคมสงเคราะห์ จิตแพทย์ นักวิทยาศาสตร์ ฯลฯ ล้วนแล้วแต่มีโอกาสที่จะต่อต้านการใช้อำนาจที่มีลักษณะเฉพาะได้⁷⁶ ตัวอย่างเช่น ขบวนการต่อต้านจิตแพทย์ เป็นต้น

เมื่อปัญญาชนมีโอกาที่จะทำการต่อต้านอำนาจได้เช่นเดียวกันกับบทบาทของ ปัญญาชนที่ถูกกำหนดไว้แต่ดั้งเดิมนั้นก็หมายความว่า สำหรับพวกปัญญาชนมีสภาพที่คล้ายคลึงกับเหตุผลที่สามารถจะนำมนุษย์ก้าวเดินไปข้างหน้าและในขณะที่เดียวกันก็ทำให้นมนุษย์ตก อยู่ภายใต้ครอบงำ ทั้งนี้ทั้งนั้นก็เพราะว่าปัญญาชนจะเป็นผู้ที่อ้างถึงความสามารถในการใช้เหตุผลและคลังโคล้านเหตุผลมากกว่าคนกลุ่มอื่น ๆ ปัญญาชนและ เหตุผลจึง เปรียบเสมือนกับตัวตายตัวแทนกัน ดังนั้นถึงแม้ว่าพวกก็จะทำการวิพากษ์วิจารณ์บทบาทของปัญญาชนอย่างมากแต่ก็ไม่ได้หมายความว่า เขาเป็นพวกที่ต่อต้านปัญญาชน (anti - intellectual) ในทางตรงกันข้ามพวกก็จะ เป็นผู้ที่มีความห่วงใยและวิตกกังวลต่อสภาพภาพการเป็นปัญญาชน เช่นเดียวกับพวกอนุรักษนิยม⁷⁷ ที่มีลักษณะของพวกที่โต้ปัญญาชน (counter - intellectual) โดยเน้นถึงข้อบกพร่อง ตลอดจนทั้งข้อสงสัยในความจริงของปัญญาชนมากกว่าที่จะถูกเหยียดหยามและชิงชังปัญญาชน

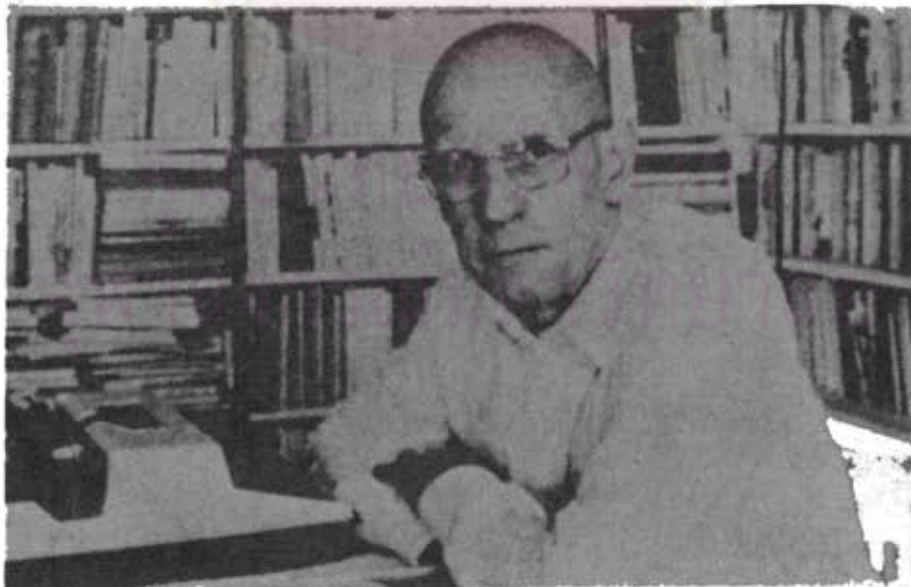
สรุป

แม้การวิพากษ์วิจารณ์และตั้งข้อสงสัยในบทบาทของปัญญาชนของพวกก็จะทำให้ เขามีจุดร่วมกับนักอนุรักษนิยมรุ่นใหม่มากก็ตาม แต่พวกก็เองก็มีข้อแตกต่างจากพวกอนุรักษนิยมใหม่ในประเด็นอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องทางเศรษฐกิจพวกก็จะมิได้ให้ความสนใจกับปัญหาทาง เศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของบทบาทของกลไกตลาด นอกจากนั้นพวกก็ยังมิได้ให้ความสนใจในเรื่องการเมืองระหว่างประเทศเท่ากับพวกอนุรักษนิยมใหม่ให้ความสนใจในกระบวนข้อแตกต่างระหว่างพวกกับพวกอนุรักษนิยมใหม่นั้นประเด็นในเรื่องของอำนาจก็จะ เป็นข้อแตกต่างที่สำคัญที่สุดเพราะพวกเองมีความเห็นที่ตรงกันข้ามกับพวกอนุรักษนิยมใหม่เห็นว่าอำนาจในสังคมนั้นมีอำนาจที่มาจากกลุ่มต่าง ๆ ที่นับวันก็มีแต่จะเพิ่มจำนวนมากขึ้นไม่ว่าจะเป็นกลุ่มผู้หญิง กลุ่มอนุรักษธรรมชาตินี้ ฯลฯ สำหรับพวกแล้วอำนาจในการปกครองสังคมนั้นมีอำนาจที่แพร่กระจายไปสู่ทุกส่วนของสังคมด้วยเทคนิคทาง อำนาจที่ปรากฏออกมาในรูปแบบที่แตกต่างกัน เช่น วินัย การขออนุญาตของอำนาจ เป็นต้น อำนาจเหล่านี้แสดงออกมาโดยผ่านปัญญาชน

ความรู้และความจริงที่พวกปัญญาชนอ้างถึงนั้น เป็นสิ่งที่ถูกผลิตขึ้นมาโดยอำนาจ พวกก็จึงแตกต่างไปจากพวกอนุรักษนิยมใหม่ที่ยังคงยอมรับความจริงและการแสวงหาความจริง เช่นเดียวกับกับปัญญาชนแบบอื่น ๆ

การปฏิเสธว่าความจริง เป็นเรื่องของการค้นพบนี้เองที่ทำให้พวกก็จะเป็นปัญญาชนที่ถูกโจมตีจากทุก ๆ ฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นฝ่ายซ้ายหรือฝ่ายขวา การรับเอาแนวความคิดแบบ นิตเชียนมานี้ ทำให้พวกก็นั้นเป็นได้ทั้งอนุรักษนิยมและอนาธิปไตย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับมาตรฐานอ้างอิงว่านิตเชียนนั้นเป็นอะไร อย่างไรก็ตามการใช้นิตเชียนเป็นมาตรฐานจะเป็น มาตรฐานที่กว้างเกินไป เพราะการใช้ชีวิตทั้งชีวิตที่อดมไปด้วยเรื่องราวต่าง ๆ มากมายหลายแง่มุมและผลงานทั้งหมดที่ครอบคลุมหลายเรื่องหลายประเด็นจะเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นความสามารถที่มีขีดจำกัดของมนุษย์เสมือนดัง เช่นที่ คาเนียลเบลล์ ได้กล่าวไว้ว่า ในตัวของเขาเองนั้นมีความแตกต่างกันในแง่มุมต่าง ๆ ดังนั้นเราไม่อาจที่จะกล่าวได้ว่าภาพรวมทั้งหมดนั้นเป็นอย่างไร ทั้งนี้ก็เพราะ เราไม่สามารถที่จะรวบรวมเอาทุกสิ่งทุกอย่างเข้ามาไว้ในที่มีปริมาตรและเวลาอันจำกัด การเสนอแนวทางของการพิจารณาองค์รวม (totality) จึงเป็นสิ่งที่เพ้อฝันเพราะเราไม่มีทางที่จะรู้ว่าเราจะรวมอะไรไว้มากน้อยแค่ไหนอย่างไร

ในที่นี้จึงไม่สามารถที่จะกล่าวได้ว่าพวกก็เป็นอนุรักษนิยมไม่ว่าจะเป็นรูปแบบใด แต่พอจะสรุปได้ว่าพวกมีความคิดหลายเรื่องที่สุดคล้องกับความคิดอนุรักษนิยม เช่น การต่อต้านแนวความคิดเรื่องโลกอุดมคติ การยอมรับแนวความคิดแบบพหุนิยม การมีข้อสงสัยต่อบทบาทของปัญญาชนและตลอดจนภาพพจน์ในเชิงบวกของเหตุผล อย่างไรก็ตาม สำหรับในเรื่องข้อสงสัยที่มีต่อความสำคัญของเหตุผลนั้น พวกก็จะเป็นผู้ที่ใช้เหตุผลอย่างมากในการศึกษาบทบาทของเหตุผลที่มีต่อสังคมมนุษย์ ในแง่นี้เราอาจกล่าวได้ว่าพวกก็นั้นเป็นเหตุผลนิยมที่ยิ่งกว่าพวกเหตุผลนิยมเองเสียอีก (hyperrationalist) ลักษณะนี้จึงทำให้พวกก็เป็นปัญญาชนยิ่งกว่าปัญญาชนทั่ว ๆ ไป และเพราะความเป็นปัญญาชนอย่างยิ่งของเขานี้กระมังที่ทำให้งานเขียนของเขากลายเป็นเรื่องลึกลับ ยุ่งยากในการศึกษา ตีความหรือแม้แต่ว่าความเข้าใจ

เชิงอรรถ

¹ Irving Kristol, "Memoirs of a Trotskyist", Reflections of a Neoconservative : Looking Back, Looking Ahead (New York : Basic Book, 1983) ทัศนาวิสต์ได้หันมาให้ความสนใจเรื่องศาสนา Leszek Kolakowski, Religion, (Oxford : Oxford University Press, 1982) Claude Lefort, The Political Form of Modern Society : Bureaucracy, Democracy, Totalitarianism, (Oxford : Basil Blackwell, 1986) Cornelius Castoriadis, Crossroads in the Labyrinth (Brighton : Harvester Press, 1984)

²Anthony Arblaster, The Rise & Decline of Western Liberalism (Oxford : Basil Blackwell, 1984) pp. 301 - 304)

³Nigel Ashford, "The Neo - Conservatives", Government & Opposition Vol. 16 No. 3 (September, 1981), 354 - 355

⁴Ibid., p. 359

⁵Ibid., p. 360 - 361

⁶Nick Bosanquet, After the New Right, (London : Heinemann, 1983) p. 1

⁷Ruth Levitas, "Introduction", in The Ideology of the New Right, ed. by Ruth Levitas, (Cambridge : Polity Press, 1986) p. 5

⁸Andrew Belsey, "The New Right, Social Order and Civil Liberties" in The Ideology of the New Right, ed. by Levitas, p. 173

⁹Ibid.

¹⁰Daniel Bell, The Cultural Contradictions of Capitalism (New York : Basic Books, 1976)

¹¹Daniel Bell, "Modernism and Capitalism" Partisan Review Vol. 45 No. 2, 1978 reprinted in Writer & Politics : A Partisan Review Reader, ed. by Edith Kurzweil & William Phillips, (London : Rontledge & Kegan Rul, 1983) p. 116

¹² Irving Kristol, Reflections of a Neoconservative : Looking Back, Looking Ahead, (New York : Basic Book 1983)

¹³Peter Steinfels, The Neoconservatives : The Men who are changing America's Politics, (New York : Simon and Schusler, 1979)

¹⁴Ibid., pp. 53 - 69

¹⁵Irving Kristol, Reflections of a Neoconservative, p. 75

¹⁶Ibid., p. 74

¹⁷Ibid., p. 75 - 77

¹⁸Ibid., p. 76

¹⁹ John P. East, "Leo Strauss and American Conservatism" Modern Age Vol.

No. 1 (Winter, 1977), 2 - 19

²⁰Leo Strauss, Natural Right and History (Chicago : University of Chicago Press, 1953)

²¹ค. Allan Bloom, The Closing of the American Mind, (New York : Simon and Schuster, 1987)

²²Ibid., p. 313

²³Ibid., p. 141 - 156

²⁴Ibid., p. 150

²⁵Ibid., p. 221 - 222

²⁶Ibid., p. 343 - 345

²⁷Ibid., p. 379

²⁸Ibid., p. 222

²⁹Gyorgy Lukacs, The Destruction of Reason (Atlantic Highlands : Humanities Press, 1981)

³⁰Jurgen Habermas, "Modernity Versus Postmodernity", New German Critique, No. 22 (Winter, 1981), 13

³¹Ibid., p. 7

³²Richard Rorty, "Habermas and Lyotard on Pastmodernity", in Richard T. Bernstein, ed., Habermas and Modernity, (Oxford : Basil Blackwell, 1985) p. 171

³³ค. Jurgen Habermas, "Neo conservative Culture Criticism in the United States and West Germany : An Intellectual Movement in Two Political Cultures", in Richard J. Bernstein, ed., Habermas and Modernity, pp. 78 - 94

³⁴Jurgen Habermas "Questions and Counterquestion", in Habermas and Modernity, ed., by Richard J. Bernstein, (Cambridge : Polity Press, 1986) p. 229 (fodrote 6)

³⁵Jurgen Habermas, "Arnold Gehlen : Limitation Substantiality", in Philosophical - Political Profiles (Cambridge : MIT Press, 1983)

³⁶Richard Rorty, "Habermas and Lyotard on Modernity" in Habermas and Modernity ed. by Richard J. Bernstein, p. 171

³⁷Allan Bloom, The Closing of the American Mind, pp.217 - 226

³⁸การอธิบายหรือบรรยายแนวความคิดใดความคิดหนึ่งภายใต้บริบทนั้นแทนที่จะทำให้เกิดความชัดเจนขึ้น อาจจะทำให้เกิดความสับสนคลมเคลือขึ้นมาได้ ดังจะเห็นได้จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้นว่าการพิจารณาว่าแนวความคิดแบบนิเทศเป็นซ้ายหรือขวานั้นก็ขึ้นอยู่กับบริบทของแต่ละประเทศ เช่น การเป็นอนุรักษนิยมมาใหม่ในสหรัฐอเมริกานั้นมิได้มีรากฐานมาจากแนวความคิดแบบนิเทศแต่เป็นการเสแสร้งเขียนมากกว่า ในขณะที่ เยอรมันนั้นการเป็นอนุรักษนิยมมาใหม่มีรากฐานมาจากแนวความคิดแบบนิเทศ เพราะฉะนั้น เราจึงกล่าวได้ว่าแนวความคิดนิเทศแบบพุทท์กันนี้มีลักษณะที่แตกต่างกันออกไปในแต่ละ บริบท คำว่าบริบท เป็นคำที่ให้ความหมายได้กว้างมากเราอาจจะ

กล่าวได้ว่าในห้องนอน ในร้านอาหาร ในห้องเรียน ในชุมชนทางปัญญาในระดับประเทศ ในระดับนานาชาติ ประเทศก็ล้วนแล้วแต่เป็นบริบทได้ทั้งสิ้น ดังนั้นเราจะเอาส่วนใดส่วนหนึ่งของตัวบทนำมาพิจารณาให้จำกัดอยู่ภายใต้ขอบเขตของบริบทตรงไหนก็ได้ ทั้งนี้และทั้งนั้นขึ้นอยู่กับมุมมองของการศึกษาและความหยั่งรู้ของข้อมูลภายในที่ผู้ศึกษาแต่ละคนถึงจะหามาได้ เช่น เราอาจจะกล่าวได้ว่านาย x เขียน ประโยคนี้ขึ้นเพื่อล้อเลียนหรือตอบโต้งานของนาย y การพิจารณาประโยคดังกล่าวนี้เป็นการศึกษาความคิดภายใต้บริบทของการสนทนา (dialogue) ของชุมชน ปัญญาชน อย่างไรก็ตาม ถ้าเรายอมรับสมมติฐานนี้ว่าเป็นความจริงโดยไม่ต้องสงสัยว่าประโยคที่นาย x เขียนมานั้นเป็นแรงกดดันบันดาลใจที่เกิดขึ้นจากการสนทนากับบุคคลอย่างเช่น นาย k ซึ่งไม่เป็นที่รู้จักและไม่เคยเขียนงานอะไรเลยสักชิ้นโดยนาย x เองนั้นต้องการที่จะล้อเลียนหรือตอบโต้นาย k และนั่นก็หมายความว่าบริบทของตัวบทนั้น ๆ ก็มีให้อยู่ภายใต้บริบทของการสนทนาของชุมชนปัญญาชน อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าการกำเนิด (genesis) ของความคิดหรือประโยคนั้นจะเกิดขึ้นอย่างไรแต่นั่นมิได้หมายความว่าความคิดหรือประโยคที่นาย x แสดงออกมานั้นจะไม่ใช่เป็นการตอบโต้งานของนาย y งานของนาย x นั้น อาจจะเป็นงานที่ขัดแย้งกับงานของนาย y โดยมีได้ทั้ง ๆ ักได้หรืองานของนาย x นั้นจะล้อเลียนหรือตอบโต้งานของนาย y และนาย k ในเวลาเดียวกันก็ได้ทั้งนี้ก็แสดงว่างานของ นาย x นั้นมีส่วนสัมพันธ์กับทั้งสองบริบทในเวลาเดียวกัน

การที่ข้าพเจ้ากล่าวมาเช่นนี้มีได้หมายความว่า จะต้องการปฏิเสธแนวทางการศึกษาภายใต้กรอบของบริบทแต่ประการใด ข้าพเจ้ามิได้หมายความว่าบริบทไหนมีความจริงมากกว่าอีกบริบทด้วย แต่มีความต้องการที่จะชี้ให้เห็นว่าเมื่อมีการกล่าวถึงแนวความคิดเรื่องบริบทนั้นสามารถระบุได้หลายลักษณะด้วยกัน เท่าที่ผ่านมานั้นการศึกษาเรื่องภูมิปัญญา โดยเฉพาะอย่างยิ่งประวัติศาสตร์ภูมิปัญญาด้วยแล้ว เรามักจะคิดถึงบริบทภายใต้กรอบของความเป็นรัฐประชาชาติเท่านั้น ทั้งนี้และทั้งนี้ก็เนื่องมาจากวิชาประวัติศาสตร์ที่เกิดขึ้นอันพัฒนาเป็น "วิชาประวัติศาสตร์" ในศตวรรษที่สิบเก้านั้น เป็นไปเพื่อตอบสนองความต้องการในเรื่องของการสร้างรัฐประชาชาติ อย่างไรก็ตาม ไม่เพียงแต่วิชาประวัติศาสตร์เท่านั้น สาขาวิชาอื่น ๆ เช่น สังคมวิทยา รัฐศาสตร์ ฯลฯ ก็ยังใช้กรอบความคิดของรัฐประชาชาติเป็นฐานอยู่ในใจ ทั้งนี้ก็เนื่องจากว่าตลอดศตวรรษที่สิบเก้าและต้นศตวรรษที่ยี่สิบที่ผ่านมากการสร้างรัฐประชาชาติให้เป็นปึกแผ่นจะ เป็นงานหลักชิ้นหนึ่งของโลกตะวันตกผลที่เกิดขึ้นก็คือองค์ความรู้ของวิชาทางสังคมศาสตร์ที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบันอันเป็นมรดกตกทอดของนักคิดในสมัยศตวรรษที่สิบเก้าและต้นศตวรรษที่ยี่สิบนี้ก็ล้วนแต่อิงกับกรอบของรัฐประชาชาติแทบทั้งสิ้น

อย่างไรก็ตามภายใต้การพัฒนาของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีนั้นก็ทำให้ คุณลักษณะอันโดดเด่นของรัฐประชาชาติได้อ่อนตัวลง ปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในโลกปัจจุบันนั้นไม่สามารถที่จะอธิบายในอาณาเขตของรัฐประชาชาติเท่านั้นแต่จำเป็นต้องพิจารณาในระดับนานาชาติหรือระดับโลกด้วย ทั้งนี้จะ เห็นได้ว่าสรรพสิ่งทั้งหลายในปัจจุบันไม่ว่าจะเป็นสินค้า ทุน และตลอดจนความรู้ความคิดได้ถูกทำให้กลายเป็นเรื่องของระบบสากล หรือระบบโลกไปแล้ว ไม่ใช่เป็นเรื่องของประเทศใดประเทศหนึ่งแต่อย่างใดหรือบริบทของรัฐประชาชาติเท่านั้น

การพิจารณาความคิดของพวกเราในบริบทสากลถึงแม้จะทำให้ขาดความเข้าใจ คุณลักษณะ เฉพาะตัวของความคิดพวกเราได้โดยละเอียดอย่างยิ่งภายใต้บริบทของกระแสความคิดฝรั่งเศส นอกจากนั้นก็จะทำให้เราขาดความเข้าใจต่อกระบวนการนำเข้า (import) ทางความคิดของพวกเราก็ซึ่งกระบวนการทำให้ความคิดกลายเป็นความคิดของสังคม (localization of idea) นั้น ๆ การทำให้ความคิดหนึ่ง ๆ กลายเป็นส่วนหนึ่งของความคิดแต่ละสังคมนั้น จะจะเป็นปัญหาสำคัญในการทำ ความเข้าใจและตีความ ตลอดจนถึงการประเมินความคิดทั้งหลายเหล่านี้ ในกรณีของพวกเราเราจะต้องมาพิจารณาว่าแนวความคิดของพวกเราก็เปลี่ยนแปลง โดยความคิดของสังคมนั้นอย่างไร ใครเป็นผู้

นำความคิดเหล่านี้เข้ามาและใช้แนวความคิดนี้เป็นลักษณะอย่างไร นอกจากนั้นเราก็จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพิจารณาการยอมรับและการปฏิเสธความคิดนี้ในบริบทนั้น ๆ สำหรับในกรณีของฟูโกต์ นั้นการยอมรับความคิดของเขาขึ้นอยู่กับบริบทของการยอมรับความคิดแบบนิเทศเขียนว่ามีมากน้อยแค่ไหนเป็นหลักสำคัญ สังคมนั้น ๆ พิจารณาสถานภาพทางการเมืองของแนวความคิดแบบ นิเทศเขียนว่าอย่างไร ตัวอย่างเช่น ในกรณีของฮาร์เบอร์มาส เมื่อฮาร์เบอร์มาสมองว่าแนวความคิดแบบนิเทศเขียนเป็นรากฐานความคิดของอนุรักษนิยมในเยอรมัน เพราะฉะนั้น เมื่อฟูโกต์เป็นนิเทศเขียนนั้นก็ย่อมจะหมายความว่าฟูโกต์นั้นเป็นอนุรักษนิยม แต่เป็นอนุรักษนิยมเขาวัวและเป็นบริบทของเยอรมันเท่านั้น เมื่อฮาร์เบอร์มาสกล่าวเช่นนั้นก็ย่อมหมายความว่าไม่จำเป็นที่จะต้องรวมไปถึงสังคมอื่น ๆ ด้วย ดังนั้นเพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงความสับสนในการตีความในระดับรัฐประชาชาติซึ่งมีความหลากหลายอย่างมาก การพิจารณาความคิดของฟูโกต์ภายใต้บรรยากาศที่ก้าวพ้นกรอบความคิดที่อิงอยู่กับรัฐประชาชาติจึงเป็นสิ่งจำเป็น

เท่าที่นำมาและความคิดของฟูโกต์ก็ได้จำกัดอยู่แต่เฉพาะประเทศใดประเทศหนึ่งเท่านั้น ความคิดของเขานั้นแพร่หลายไปทั่วจนมีลักษณะของความเป็นสากลมากขึ้น ความคิดของฟูโกต์ก็ได้จำกัดอยู่เฉพาะแต่ฝั่งซ้ายของแม่น้ำ เช่นเท่านั้น แต่ความคิดของผู้นั้นได้ถูกทำให้เป็นสากลไปแล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อหนังสือของเขาได้รับการแปลเป็นภาษาอังกฤษและเมื่อความคิดของเขาได้เข้าไปมีปฏิสัมพันธ์กับความคิดกลุ่มอื่น ๆ โดยเฉพาะ ปัญญาชนของโลกภาษาอังกฤษอันเป็นภาษาที่ทรงพลังอันหนึ่งของโลกทุนนิยม เช่น ริชาร์ดรอตี ชาร์ล เทย์เลอร์ (Charles Taylor) พอล ราบินาว (Paul Rabinow) ฮูเบิร์ต ไตรฟัส (Hubert Dreyfus) มาร์ติน เจย์ (Martin Jay) และน็อม ชอมสกี (Noam Chomsky) เป็นต้น อย่างไรก็ตามไม่เพียงแต่โลกภาษาอังกฤษเท่านั้นในโลกภาษาเยอรมัน ฮาร์เบอร์มาสเองก็เป็นคู่ปรับทางความคิดที่สำคัญคนหนึ่งด้วย งานเขียน และความคิดของฟูโกต์จึงอยู่ในกระแสธารของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในโลกตะวันตกใน ระดับกว้างด้วย บริบทของฟูโกต์นั้นจึงเป็นบริบทระดับสากล บริบทที่กำลังอุดมไปด้วยความคิดอนุรักษนิยม

³⁹Richard Rorty, "Habermas and Lyotard on Modernity", p. 172, Arthur Kroker, "Modern Power in Reverse Image : The Paradigm Shift of Michel Foucault and Talcott Parsons", in John Fekete, ed., The Structural Allegory : Reconstructive Encounters with the New French Thought. (Minneapolis : University of Minnesota Press, 1984) p. 74 - 103; Fred R. Dallmayr, "Fluralism Old and New : Foucault on Power" in Polis and Praxis in Contemporary Political Theory (Cambridge : MIT Press, 1984) p. 86; Michael Walzer, "The Politics of Michel Foucault" in David Couzens Hoy, ed., Foucault : A Critical Reader, (Oxford : Basil Blackwell, 1986) p. 57

⁴⁰Robert K. Merton, Social Theory and Social Structure (New York : Free Press, 1986 edition) pp. 92 - 96; สำหรับในเรื่องความไม่แตกต่างกันระหว่างทฤษฎีมาร์กซิสต์และทฤษฎีหน้าที่นิยมนั้น เจอร์โรดเฮิน ได้โต้แย้งไว้อย่างน่าสนใจว่าทฤษฎีมาร์กซิสต์นั้นใช้การอธิบายแบบหน้าที่ (functional explanat) ซึ่งแตกต่างไปจากทฤษฎีหน้าที่นิยม ดู G.A. Cohen, Karl Marx's Theory of History : A Defence, (Princeton : Princeton University Press, 1978) Chapter X

⁴¹ดู Krishan Kumar, Utopia and Anti - Utopia in Modern Times, (Oxford : Basil Black Well, 1987)

⁴²Michael Walzer, Spheres of Justice : A Defense of Pluralism and Equality (New York : Basic Books, 1983) p. 11

⁴³Michel Foucault, "Revolutionary Action : "Until Now" in Donald F. Bouchard, ed., Language. Counter - Memory. Practice : Selected Essays and Interviews (Ithaca : Cornell University Press, 1977) p. 230

⁴⁴Ibid., p. 231

⁴⁵Michel Foucault, Power/Knowledge : Selected Interviews and Other Writing 1972 - 1977, ed. by Colin Gordon (Brighton : Harvester Press, 1981) p. 60

⁴⁶Michel Foucault, History of Sexuality Vol. I : An Introduction (London : Pelican Books, 1981) p. 93

⁴⁷Michel Foucault, Power/Knowledge, p. 94

⁴⁸Michel Foucault, Discipline and Punish : The Birth of Prison, (London : Allen Lane, 1977) p. 61

⁴⁹ดู Michel Foucault, "Governmentality", Ideology and Consciousness, (Autumn, 1979) 5 - 21

⁵⁰Michel Foucault, Power/Knowledge, p. 99

⁵¹Fred R. Dallmayr, "Pluralism Old and New : Foucault on Power" p. 87

⁵²โรเจอร์ สกรูตัน (Roger Scruton) เจ้าทฤษฎีอนุรักษ์นิยมคนสำคัญของ อังกฤษ ถึงแม้ว่าเขาจะไม่ใช่เป็นพวกพหุนิยมก็ตาม แต่เขาเห็นว่าความคิดอนุรักษ์นิยมนั้นไม่ยอมรับการมีมาตรฐานสากล สกรูตันเห็นมาตรฐานนั้นจะต้องแตกต่างกันตามประเพณีและธรรมเนียมปฏิบัติของแต่ละสังคม Rogern Scruton, The Meaning of Conservatism, (London : Macmillan Press, 1980) p. 68

⁵³Michael Walzer, Sphere of Justice, pp. 5 - 6

⁵⁴Ibid., p. 9

⁵⁵Ibid., p. 10 - 11

⁵⁶Michael Walzer, Sphere of Justice, pp. 281 -284

⁵⁷Michael Walzer, "The Politics of Michel Foucault" p. 55

⁵⁸Michel Foucault, History of Sexuality : Vol. I, pp.92 - 95

⁵⁹Lincoln Allison, Right Principles : A Conservative Philosaphy of Politics, (Oxford : Basil Blackwell, 1984) p. 17

⁶⁰ดู Jurgen Habermas, The Philosophical Discourse of Modernity, (Cambridge : MIT University Press, 1987) Chapter 9 - 10

⁶¹Jurgen Habermas, "Taking Aim at the Heart of the Present" in David Couzens Hoy, ed., pp. 102 - 108

⁶²Michel Foucault, "What is Enlightenment?" in Paul Rabinow, ed., The Foucault Reader (New York : Pantheon, 1984) p. 49

⁶³Michel Foucault, "Space, Knowledge and Power : Interview" in Paul Rabinow, ed., p. 249

⁶⁴Michel Foucault, Madness and Civilization : A History of Insanity in the Age of Reason (New York : Random House, 1965)

⁶⁵Michel Foucault, "Omnes at Singulatim : Towards a Criticism of "Political Reason", "in S.M. McMurrin, ed., The Tanner Lectured on Human Values, Vol. 2 (Cambridge : Cambridge University Press, 1981) p. 226 ผู้ที่ไม่ยอมรับการแบ่งแยกเหตุผลและไร้เหตุผลไม่ว่ารูปแบบใด

⁶⁶Ibid., p. 225

⁶⁷ค Michel Foucault, "The Politics of Health in Eighteenth Century" in Power/Knowledge, pp. 166 - 182

⁶⁸Michel Foucault, "Omnes et Singulatim : Towards a Criticism of "Political Reason", p. 254

⁶⁹Michel Foucault, Power/Knowledge, p. 131

⁷⁰Ibid., p. 133

⁷¹Michel Foucault, "Intellectual and Power", in Donald F. Bouchard, ed., p. 207

⁷²ค Michel Foucault, "On Popular Justice : A Discussion with Maoists" in Colin Cordom, ed., Power/Knowledge, pp. 1 - 36

⁷³Michel Foucault, "Intellectual and Power", p. 207

⁷⁴Michel Foucault, "On Popular Justice : A Discussion with Maoists" p. 31

⁷⁵Michel Foucault, Power/Knowledge, p. 127

⁷⁶Ibid., p. 130

⁷⁷Peter Steinfels, The Neocoaservatives : The Men who are Changing America's Politics, pp. 189 - 194; Jurgen Habermas, "Neoconservative Culture Criticism in the United States and West Germany : An Intellectual Movement in Two Political Cultures" , in richard J. Bernstein ed., pp. 88 - 89

คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์

พรรคสังคมนิยม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ขอเสนอ
โครงการหนังสือชุดของคณะกรรมการชำระประวัติศาสตร์เดือนตุลา
อันดับที่ 1 บันทึก 124 วัน โดยรุ่งนภา อำไพ
อันดับที่ 2 สมุคภาพเดือนตุลา
ตุลาคมนี้ ตามร้านหนังสือทั่วไป